

การศึกษาเปรียบเทียบระดับชั้นการเลื้อยทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย

ปริญญาพนธ์
ของ
การณี ภิษยเกษตร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ธันวาคม 2531
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

• 166561

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธาน
.....กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
.....กรรมการ
.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ในการจัดทำปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์
ดร.พัฒนา รัชพงศ์ รองศาสตราจารย์ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ และอาจารย์
วิไล อิมสมบุญ ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และถ่ายทอดความรู้ด้านการวิจัย รวมทั้ง
ช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้จนกระทั่งสำเร็จสมบูรณ์
ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ ครูประจำชั้นโรงเรียนสาธิต อนุบาลละอออุทิศ
ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา ภาคบังกช และขอบคุณ
อาจารย์วัฒนา บุญญฤทธิ์ อาจารย์แนนน้อย แจ่มศิริกุล อาจารย์วไลพร วรจิตตานนท์
และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยในด้านต่าง ๆ ด้วยดีเสมอมา และ
ในท้ายที่สุดขอขอบคุณ คุณณิยา ชูศักดิ์ คุณวรรณาทองนุ้ย คุณรุ่งนภา ชุมณี
ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในด้านการจัดพิมพ์ตั้งแต่เริ่มงานจนกระทั่งสำเร็จเป็นรูปเล่ม
ที่สมบูรณ์

ขอเทอกราบคุณ พ่อ และครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาท
วิทยาการต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย

การนี้ ดิษยเดช

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	เอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการทางค่านิยมและพฤติกรรมทาง	
	สังคมของ เด็กปฐมวัย	8
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทาง ค่านิยม	
	ของ เด็กปฐมวัย	13
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อ	
	พัฒนาการและประสบการณ์ทางสังคมของ เด็กปฐมวัย	21
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเพศ ฐานะทาง เศรษฐกิจของ	
	ผู้ปกครองระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่มีความสัมพันธ์กับ	
	พัฒนาการของ เด็ก	25
	ผลการศึกษางานวิจัยในประเทศไทย	27
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	30

3	วิธีดำเนินการ	31
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
	เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูล	36
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	38
	การวิเคราะห์ข้อมูล	39
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
4	ผลของการศึกษาค้นคว้า	42
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	42
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
5	สรุปผล อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	55
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	55
	กลุ่มตัวอย่าง	55
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	56
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
	การวิเคราะห์ข้อมูล	57
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
	อภิปรายผล	57
	ขอเสนอแนะ	62
	บรรณานุกรม	64
	ภาคผนวก	70

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงการจำแนกกุ่มตัวอย่างที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยตามตัวแปร	32
2	แสดงกุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์และเพศ	34
3	แสดงกุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์และระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง	35
4	แสดงกุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	35
5	แสดงกุ่มตัวอย่างที่ทำการสังเกตในแต่วัน	38
6	แสดงการวิเคราะห์ระดับชั้นการ เล่นทางสังคมของ เด็กปฐมวัย ที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย ..	44
7	แสดงการ เปรียบ เทียบระดับชั้นการ เล่นทางสังคมของ เด็กปฐมวัย ที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย	47
8	แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการ เล่นทางสังคม ของ เด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับ เพศ	48
9	แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการ เล่นทางสังคม ของ เด็กปฐมวัยที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับ เพศ	49
10	แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการ เล่นทางสังคม ของ เด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง	50
11	แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการ เล่นทางสังคม ของ เด็กปฐมวัยที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง	51

12	แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการ เดินทาง สังคมของ เด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับ การศึกษาของผู้ปกครอง	53
13	แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการ เดินทาง สังคมของ เด็กปฐมวัยที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับ การศึกษาของผู้ปกครอง	54

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 แสดงระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย กลุ่มที่เคยผ่าน
ศูนย์เด็กปฐมวัย และกลุ่มที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย 46

บทนำ

พัฒนาการของมนุษย์ในระยะปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง นักจิตวิทยา นักการศึกษา ได้สรุปถึงความสำคัญในช่วง 6 ปีแรกของชีวิตว่า เป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการวางรากฐานของพัฒนาการทุกด้าน และพัฒนาไปอย่างรวดเร็วต่อเนื่องกันไป เป็นลำดับขั้น ดังนั้น ประสิทธิภาพในวัยนี้จึงมีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กในระยะต่อไปด้วย ดังที่ บลูม (Bloom) ได้กล่าวไว้ว่า ในช่วง 8 ปีแรกของชีวิต พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กแรกเกิดจนถึง 4 ปี พัฒนาขึ้นถึงร้อยละ 50 ของผู้ใหญ่ และจากอายุ 4 - 8 ปี จะพัฒนาขึ้นอีกร้อยละ 30 ส่วนที่เหลือคือร้อยละ 20 นั้น จะพัฒนาในช่วงอายุ 8 - 17 ปี และยังได้ตั้งข้อสังเกตถึงความสำคัญของระยะปฐมวัยอีก 3 ประการคือ ประการแรก สิ่งแวดล้อมที่จัดให้แก่เด็กในระยะวัยนี้มีความสำคัญยิ่งต่อการวางรากฐานทางค่านิยมลักษณะของเด็ก ประการที่สอง การพัฒนาเด็กในวัยเริ่มแรกเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับพัฒนาการในวัยต่อไป และประการที่สาม เด็กในวัยนี้ยังต้องการปลูกฝังพฤติกรรมและการเรียนรู้สิ่งต่างๆ (Bloom. 1964 : 88, 215) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเพียเจต์ (Piaget) ที่ว่า การจัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับขั้นพัฒนาการของเด็กช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ เนื่องจากเด็กอายุ 2 - 5 ปี จะมีพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นการคิดก่อนเกิดความคิดรวบยอด (Preconceptual Thought) ซึ่งเป็นระดับที่เด็กไม่สามารถคิดในชั้นนามธรรมได้ ดังนั้นเด็กจึงต้องการการสร้างเสริมประสบการณ์ที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อช่วยให้เด็กคิดหาเหตุผล มิฉะนั้นพัฒนาการโดยเฉพาะสติปัญญาของเด็กจะเป็นไปอย่างล่าช้า แม้ว่าอายุจะสูงขึ้นก็ตาม และจากงานวิจัยของออปเปอร์ (Oppen) ได้ทำการศึกษาในปี 1971 พบว่า เด็กไทยมีพัฒนาการช้ากว่าเด็กในทวีปยุโรปประมาณ 1 - 2 ปี ความล่าช้านี้ ส่วนหนึ่งอาจมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ที่ด้อยกว่า (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528 : 2)

ศูนย์เด็กปฐมวัยนับว่าเป็นสถานที่หนึ่ง ที่สามารถจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเน้นการจัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ ที่มุ่งพัฒนาเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ การเรียนรู้และรับรู้ ความคิดและการมีเหตุผล ตลอดจนการเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการจัดประสบการณ์ดังกล่าวนี้ จัดในรูปแบบ ของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อให้เด็กเรียนรู้การทำงาน ร่วมกับผู้อื่น การทำกิจกรรมอิสระตามความสนใจของเด็ก เพื่อตอบสนองความต้องการ อยากรู้ อยากเห็น และการฝึกทักษะต่าง ๆ เป็นต้น ในการทำกิจกรรมดังกล่าว ทำให้ เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ต่างไปจากสมาชิกในครอบครัว และผลจากการมีปฏิสัมพันธ์ โดยเฉพาะกับเพื่อนในวัยเดียวกันเป็นกลุ่มใหญ่นี้ ทำให้เด็กเรียนรู้ถึงลักษณะของพฤติกรรม ที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม รวมทั้งพฤติกรรมที่จำเป็นทางสังคม เช่น การให้ความร่วมมือ การแบ่งปัน และการช่วยเหลือผู้อื่น เรียนรู้การปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อน เข้าใจบทบาท และหน้าที่ของการเป็นสมาชิกของกลุ่ม สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทาง สังคมในระยะต่อไป ซึ่งการที่เด็กได้มีโอกาสมาอยู่ในศูนย์เด็กปฐมวัยจะได้รับประสบการณ์ ต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้อย่างเต็มที่มากกว่า และจากผลงานวิจัยของ บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner) ในปี 1974 ได้ยืนยันถึงผลที่เด็กได้รับการบริการจากศูนย์เด็ก จะมีพัฒนาการทางสังคมรวมทั้งการปรับตัวในสังคมได้อย่างเป็นสุข (คณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ 2528 : 193) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตยวดี บุญเชื้อ และคณะ ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลที่เด็กได้รับการบริการการศึกษาจากศูนย์เด็กปฐมวัย 2 ประเภทคือ ประเภทแรก เน้นการสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้ กับประเภทที่ 2 เน้นการฝึกความพร้อมของพัฒนาการทุกด้าน จากการศึกษาพบว่า เด็กสามารถเรียน หันกันในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แต่เด็กที่ผ่านการเตรียมความพร้อมจากศูนย์เด็ก ประเภทที่ 2 มีพัฒนาการทางสังคมดีกว่ากลุ่มเด็กที่ได้รับการบริการการศึกษาจากศูนย์เด็ก ประเภทแรก (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528 : 194)

เปียเจต์ (Piaget) ได้กล่าวว่า การเล่นเป็นวิถีทางที่จะนำเด็กไปสู่ การเรียนรู้สภาพแวดล้อมรอบตัว ช่วยให้เด็กสามารถสร้างความคิดรวบยอด ความ

เข้าใจตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งฝึกการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่พบจากการเล่น (เลขา ปิยะอัจฉริยะ 2523 : 6) ทั้งนี้ การเล่นยังสามารถนำเด็กไปสู่ภาวะความสมดุลทางอารมณ์ และเป็นเครื่องเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสังคมอีกด้วย (Rudolph. 1984 : 95 citing Isaac.. 1972) และนอกจากนี้การเล่นยังมีลักษณะเป็นพัฒนาการ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสังคมของเด็กได้ และจากการศึกษาของ พาร์เทน (Parten) ได้ศึกษาระดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งลำดับขั้นการเล่นออกเป็น 6 ขั้น ตามลำดับคือ ขั้นอยู่เฉย ๆ (Unoccupied Behavior) ขั้นเล่นคนเดียว (Solitary Play) ขั้นมองดูคนอื่นเล่น (Onlooker Behavior) ขั้นเล่นคู่ขนาน (Parallel Play) ขั้นเล่นร่วมกับเพื่อน (Associative Play) ขั้นเล่นร่วมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมาย (Cooperative or Organized Supplementary Play) เป็นขั้นสุดท้าย (Parten. 1932 : 249 - 251) ซึ่งเด็กทุกคนจะมีพัฒนาการการเล่นทางสังคมดำเนินไปตามลำดับขั้นตอนดังกล่าว

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า เด็กที่มีประสบการณ์ผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย จะมีระดับขั้นการเล่นต่างกันหรือไม่ โดยการสังเกตจากระดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กตามแนวการศึกษาของพาร์เทน นอกจากนี้ยังศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับขั้นการเล่นทางสังคมกับเพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครองด้วย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

- ① เพื่อศึกษาระดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย
- ② เพื่อเปรียบเทียบระดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย ระหว่างเด็กที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี กับเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการ เติบโตทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับเพศ ระดับฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลและระดับการศึกษาของบุคคล

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพัฒนาการการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมต่างกัน อันจะเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับครู บุคคล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในการจัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ ตลอดจนกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชายและเด็กหญิง อายุ $4\frac{1}{2}$ - $5\frac{1}{2}$ ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ สหวิทยาลัษรัตนโกสินทร์ สวนดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 36 คน

2. ตัวแปรในการศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ

2.1.1 ประสบการณ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยคือ

2.1.1.1 เด็กที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้ว
ไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2529

2.1.1.2 เด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยก่อน
เข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2529

2.1.2 เพศ คือ

2.1.2.1 เพศชาย

2.1.2.2 เพศหญิง

2.1.3 ระเบียบฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น

3 ระดับคือ

2.1.3.1 ระดับสูง

2.1.3.2 ระดับกลาง

2.1.3.3 ระดับต่ำ

2.1.4 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

2.1.4.1 ระดับสูง

2.1.4.2 ระดับกลาง

2.1.4.3 ระดับต่ำ

2.2 ตัวแปรตาม คือ ระดับชั้นการเล่นทางสังคม ได้แก่

2.2.1 ระดับชั้นเล่นคนเดียว (Solitary Play)

2.2.2 ระดับชั้นมองดูคนอื่นเล่น (Onlooker Behavior)

2.2.3 ระดับชั้นเล่นคู่ขนาน (Parallel Play)

2.2.4 ระดับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อน (Associative Play)

2.2.5 ระดับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมาย

(Cooperative or Organized Supplementary Play)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระดับชั้นการเล่นทางสังคม หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับชั้นคือ

1.1 ระดับชั้นเล่นคนเดียว (Solitary Play) หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กเล่นคนเดียว สนใจเฉพาะของเล่นของตนเป็นหลัก เล่นของเล่นที่ต่างไปจากเพื่อน

ที่กำลังเล่นอยู่ เด็กเล่นอยู่ในระยะห่างที่สามารถพูดคุยกันได้ ไม่สนใจที่จะเข้าไปเล่นหรือพูดคุยกับเด็กอื่น ไม่แสดงความสนใจว่าผู้อื่นเล่นหรือทำอะไรอยู่

1.2 ระดับชั้นมองดูคนอื่นเล่น (Onlooker Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กมองดูคนอื่นเล่น ในบางครั้งอาจสนทนาหรือถามคำถามผู้ที่เขามองดูอยู่ แต่ไม่เข้าไปร่วมเล่นด้วย เด็กจะอยู่ในระยะห่างที่พอจะได้ยินเสียงหรือมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

1.3 ระดับชั้นเล่นคู่ขนาน (Parallel Play) หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กเล่นอย่างเป็นอิสระ กิจกรรมหรือของเล่นที่เลือกนั้นมีความคล้ายคลึงหรือเหมือนกับเพื่อนรอบข้าง แต่เล่นตามความต้องการของตน ไม่พยายามที่จะเข้าไปแทรกแซงหรือมีอิทธิพลต่อการเล่นของเพื่อนที่อยู่ใกล้ เด็กเล่นอยู่ข้าง ๆ มากกว่าที่จะเล่นด้วยกันกับเพื่อน และไม่แสดงความสนใจในการเข้ามาใหม่หรือการย้ายออกไปจากกลุ่มของเพื่อนรอบข้าง

1.4 ระดับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อน (Associative Play) หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กร่วมเล่นกับเพื่อน มีการสนทนาซึ่งมักจะพูดถึงกิจกรรมทั่ว ๆ ไปที่ตนสนใจ มีการป้อนหรือให้อินของเล่น ทุก ๆ คนในกลุ่มเล่นคล้ายคลึงกันแต่ไม่เหมือนกัน ไม่มีการแบ่งหน้าที่กันหรือจัดกลุ่มเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของการเล่น เด็กเล่นตามความสนใจของตนเป็นหลัก

1.5 ระดับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมาย (Cooperative or Organized Supplementary Play) หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กเล่นกันเป็นกลุ่มเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ต้องการ หรือมีการแข่งขันกัน หรือเล่นบทบาทสมมติเลียนแบบความเป็นอยู่ของผู้ใหญ่ หรือเล่นเกมมีกติกา มีระบบ มีผู้นำกลุ่มอยู่หนึ่งหรือสองคน ซึ่งจะเป็นผู้คอยชี้นำการเล่นของสมาชิกคนอื่น ๆ

2. ประสิทธิภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัย

2.1 ประสิทธิภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย หมายถึง ประสิทธิภาพที่เด็กได้รับจากศูนย์เด็กปฐมวัย ซึ่งจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ

ทางสังคมของเด็กและให้โอกาสเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่น ๆ รวมทั้งผู้ใหญ่ในศูนย์ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1

2.2 ประสิทธิภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย หมายถึง ประสิทธิภาพที่เด็กไม่เคยได้รับจากศูนย์เด็กปฐมวัยมาก่อนเข้าเรียนในชั้น อนุบาลปีที่ 1

③. ศูนย์เด็กปฐมวัย หมายถึง สถานที่ที่รับเด็กอายุตั้งแต่ 2 - 6 ปี เข้ามาไว้ในความดูแล โดยให้การเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก ซึ่งอาจดำเนินงานโดยหน่วยงาน ของรัฐบาลหรือเอกชน

4. ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง หมายถึง เงินรายได้ทั้งหมดของ ครอบครัวต่อ 1 เดือน แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

4.1 ระดับสูง หมายถึง เงินรายได้ของครอบครัวสูงกว่า 15,000 บาท

4.2 ระดับกลาง หมายถึง เงินรายได้ของครอบครัวระหว่าง

10,000 - 15,000 บาท

4.3 ระดับต่ำ หมายถึง เงินรายได้ของครอบครัวไม่เกิน 9,999 บาท (อรพินทร์ ชูชม และคนอื่น ๆ 2529 : 8)

5. การศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง ระดับการศึกษาระดับสูงสุดของบิดา หรือหัวหน้าครอบครัว แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

5.1 ระดับสูง หมายถึง ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

5.2 ระดับกลาง หมายถึง ระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า

5.3 ระดับต่ำ หมายถึง ระดับต่ำกว่าอนุปริญญา

⑥. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนอนุบาลทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย อายุ $4\frac{1}{2}$ - $5\frac{1}{2}$ ปี กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ สวนกุหลาบ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 จำนวน 36 คน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาครั้งนี้
ขอกล่าวถึง เอกสารและงานวิจัยในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคมของ
เด็กปฐมวัย
 - 1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ เด็กปฐมวัย
 - 1.2 พฤติกรรมทางสังคมของ เด็กปฐมวัย
 - 1.3 รูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมของ เด็กปฐมวัย
2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของ เด็กปฐมวัย
 - 2.1 ความสำคัญของการ เล่น
 - 2.2 ความหมาย ของการ เล่น
 - 2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการ เล่น
 - 2.4 พฤติกรรมการ เล่นทางสังคมของ เด็กปฐมวัย
 - 2.5 งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของ เด็กปฐมวัย
3. เอกสาร เกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพัฒนาการและประสบการณ์
ทางสังคมของ เด็กปฐมวัย
4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของ พัฒนาการกับ เพศของ เด็ก
ฐานะทาง เศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

เอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสังคมและพฤติกรรมทางสังคมของ เด็กปฐมวัย

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ เด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรม
ให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับ ปฏิบัติตนได้ตามบทบาทที่สังคมกำหนด และมี

ความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีส่วนร่วมและพอใจกับสังคมนั้น ๆ

พัฒนาการทางสังคมเป็นพัฒนาการที่มีความสำคัญต่อบุคคล เพราะบุคคลต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งพัฒนาการทางสังคมนี้ดำเนินไปอย่างมีแบบแผนตามลำดับขั้น ดังที่นักจิตวิทยาได้กล่าวไว้ดังนี้คือ

1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson's Theory of Development)

อีริกสัน (Erikson) ได้สร้างทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม โดยเน้นถึงความสำคัญของบุคลิกภาพของมนุษย์ว่า จะพัฒนาได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ความสำเร็จในแต่ละช่วงอายุ การพัฒนาที่เกิดขึ้นในช่วงหนึ่ง ๆ ของชีวิต ถ้าการพัฒนานั้นเป็นไปด้วยดี มีการตอบสนองเต็มที่ บุคคลจะมีบุคลิกภาพดีและพร้อมที่จะพัฒนาขั้นต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีริกสันได้กำหนดขั้นหรือระยะพัฒนาการออกเป็น 8 ระยะ เพื่อให้ครอบคลุมพัฒนาการตลอดช่วงชีวิต แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเพียง 3 ระยะ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการระยะช่วงปฐมวัยเท่านั้นคือ

1. ระยะความรู้สึกเชื่อมั่น (The Sense of Trust) อายุของเด็กในระยะนี้อยู่ระหว่างหลังคลอดจนถึงอายุ 1 ปี ในระยะนี้เด็กจะเริ่มพัฒนาเกี่ยวกับความรู้สึกเชื่อมั่น เมื่อเด็กพบว่าตนเองได้รับสิ่งที่จำเป็นที่ตนต้องการ โดยเฉพาะในเรื่องการให้อาหารและยังสามารถได้รับความสนใจและความรักจากมารดาด้วย การที่เด็กได้รับความพอใจในระยะนี้ จะทำให้เด็กพัฒนาเกี่ยวกับการใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายอย่างรวดเร็ว เป็นต้นว่า การจับของเล่น หรือการนั่งของเด็กจะเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กไม่ได้รับความพอใจและความสำเร็จในขั้นนี้ เด็กจะพัฒนาความรู้สึกไม่เชื่อมั่นขึ้น และจะติดตัวไปจนโต

2. ระยะต้องการทำหรือค้นหาคำตอบตนเอง (The Sense of Autonomy) อายุของเด็กในระยะนี้อยู่ระหว่าง 1 ขวบครึ่ง ถึง 3 ขวบ ในวัยนี้เด็กจะเริ่มแสดงให้เห็นถึงความเป็นตัวของตัวเอง เด็กมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ มีความเป็นตัวของตัวเอง แต่ก็ยังยอมรับการช่วยเหลือของผู้ใหญ่ในเรื่องที่สำคัญ ๆ

การทางร่างกายที่สำคัญของเด็กวัยนี้คือ การประสานงานกันของกล้ามเนื้อ จึงทำให้เด็กพร้อมที่จะเดิน พุด เป็นต้น

ในระยะนี้ถ้าเด็กไม่ได้รับความสำเร็จหรือความพอใจ เด็กจะมีความรู้สึกอาย เกิดขึ้น เกิดความกลัวและอายในการจะทำอะไรต่อหน้าคนอื่น

3. ระยะการคิดริเริ่ม (The Sense of Initiative) อายุเด็กใน ระยะนี้ อายุระหว่าง 4 - 5 ปี เด็กจะเริ่มทำตัวเองให้เหมือนสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มคร่ำ จะพยายามเอาชนะ หรือค้นคว้าเพื่อให้ทราบขอบเขตของความสามารถของตัวเอง เด็กจะเริ่มสนใจกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้ใหญ่ทำ ปัญหาที่เด็กต้องเผชิญในช่วงนี้ก็คือ เด็กจะต้องทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ อย่างไรจึงจะไม่ต้องเผชิญกับความรู้สึกผิด เพราะถ้าเด็กทำไม่ได้ เด็กจะเริ่มเกิดความรู้สึกผิด (Guilt) ขึ้น และจะมีผลต่อไปคือ เด็กจะรู้สึกผิด อยู่ตลอดเวลาเกี่ยวกับความคิดหวังการกระทำของตัวเอง (โสภา ชูพิบูลชัย 2514 : 84 - 85)

1.2 งานตามขั้นพัฒนาการของฮาร์วิกเซอร์สท์ (Havighurst : Developmental Tasks)

ฮาร์วิกเซอร์สท์ (Havighurst) ได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากอีริคสัน เกี่ยวกับลักษณะของพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของบุคคล โดยเขาได้อธิบายว่า ในแต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้น มีงานประจำวันซึ่งเป็นงานที่เด็กแต่ละคนควรจะทำได้ในช่วงนั้น ๆ ซึ่งถ้าบุคคลใดไม่ประสบความสำเร็จในงานนั้นจะมีผลต่อการปรับตัว ฮาร์วิกเซอร์สท์ ได้เสนองานตามขั้นพัฒนาการไว้ตั้งแต่เด็กจนถึงวัยชรา สำหรับในบทนี้จะกล่าวถึงงานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมในวัยปฐมวัยเท่านั้น กล่าวคือ

1. เด็กสามารถมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความจริงทางสังคมและทางกายภาพซึ่งหมายถึง การที่เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น พ่อ แม่ โรงเรียน ครู และสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องกับตัว
2. เด็กสามารถที่จะเรียนรู้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพี่น้องและบุคคลอื่น รวมทั้งชอบเลียนแบบบุคคลอื่น

3. เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกกับสิ่งที่ผิด และเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม (พรณี สุทัย เจนจิต 2528 : 77 - 78)

1.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม-บุคคลของกีเซล

กีเซล และอีล็ก (Gesell and Ilg) ได้แบ่งพัฒนาการของเด็กออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ โดยกล่าวถึงพฤติกรรมทางสังคม-บุคคล (Personal Social Behavior) หมายความว่า หมายถึง การตอบสนองบุคคลอื่นทางสังคม เช่น การเล่น พัฒนาการด้านความเป็นเจ้าของ การข่ม และการตอบสนองต่อบุคคลอื่น ๆ กีเซลมีความเห็นว่า พัฒนาการนี้ขึ้นอยู่กับ อายุ ซึ่งจะค่อย ๆ พัฒนาไปตามธรรมชาติ เมื่อถึงวัยนั้นเด็กจะทำพฤติกรรมต่างๆ ได้โดยไม่ต้องมีการเตรียมหรือฝึก ดังนั้น บิดามารดาจึงควรให้เด็กมีอิสระในการเลือกเรียน เล่น เลือกเล่น ตามความสนใจและความสามารถ ไม่ควรเร่งหรือบังคับเด็กให้เรียนหรือกระทำการต่าง ๆ ก่อนที่เด็กจะมีความพร้อมในการกระทำสิ่งนั้น ๆ เพราะจะมีผลกระทบต่อเด็กในเวลาต่อมา (Gesell and Ilg. 1949 : 82)

จากการศึกษาพัฒนาการทางสังคมของนักจิตวิทยาทั้งโลกกล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่า พัฒนาการทางสังคม เป็นพัฒนาการที่มีความสำคัญต่อบุคคล เพราะบุคคลต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในสังคม และการที่บุคคลจะมีพัฒนาการทางสังคมได้ดั่งนั้น จะต้อง เริ่มได้รับการวางรากฐานของพัฒนาการที่ดีตั้งแต่ปฐมวัย

2. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

พรณี สุวัทนา ได้จำแนกพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 3 - 6 ปี ไว้ดังนี้

อายุ 3 ปี พฤติกรรมของเด็กจะมีลักษณะสนุกที่ได้เล่นกับเด็กคนอื่น ต้องการมีเพื่อน ต้องการความรัก และการยอมรับจากผู้ใหญ่ มีความเป็นอิสระในการเล่น

อายุ 4 ปี เล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่มและกลุ่มที่เล่นนั้นก็ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เขาสนใจ เริ่มเลือกคบเพื่อนบางคนที่ถูกใจ การ เล่นจะเล่นเป็นแบบสมมุติและใช้จินตนาการที่มีความหมายมากขึ้นเรื่อย ๆ มีความกังวลห่วงใยต่อเด็กที่อ่อนแอกว่า ไม่มีความแน่นอนในการรอคอย ต้องการให้ผู้ใหญ่ปล่อยปละโยนในบางครั้ง

อายุ 5 ปี มีความพอใจที่จะเล่นคนเดียวเป็นเวลานาน ๆ ชอบเล่นกับเพื่อน ชอบแข่งขันและมีการรวมทีมกัน ในการแข่งขันต้องให้ผู้ใหญ่ตัดสิน บางครั้งไม่พอใจเมื่อเห็นเด็กโตกว่าเล่นรุนแรง

อายุ 6 ปี เริ่มห่างจากผู้ใหญ่ แต่ต้องการความช่วยเหลือและเรียกร้องคำชมเชยมักทะเลาะกับเพื่อนแต่ก็ต้องการเพื่อนเล่น อาจจะรักเพื่อนบางคนเป็นพิเศษ ห่วงของเล่น (กรณี ศุภรัตนะ 2523 : 7 - 13)

3. รูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

รูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยบางพฤติกรรมมีรากฐานมาจากพฤติกรรมในวัยทารก และบางพฤติกรรมก็เริ่มเกิดขึ้นในระยะปฐมวัย ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ใหม่ ๆ เช่น จากการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลอื่นที่มีใช้สมาชิกในครอบครัว และรวมไปถึงสิ่งที่เด็กได้เห็นจากภาพยนตร์ การแสดง หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เฮิร์ลอค (Hurlock) ได้กล่าวว่า รูปแบบที่สำคัญที่สุดของพฤติกรรมทางสังคมและการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นนั้น เริ่มพัฒนาในวัยเด็กตอนต้น ซึ่งได้จำแนกรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็น 2 ประเภทคือ

1. รูปแบบพฤติกรรมที่เข้ากับสังคม (Social Behavior Patterns)
ได้แก่ การรวมมือกัน การแข่งขัน ความมีใจกว้าง ความต้องการให้เป็นที่ยอมรับของสังคม การยอมตามผู้อื่น การเห็นใจผู้อื่น การเอาใจเขามาใส่ใจเรา การฟังพหูอื่น ความเป็นเพื่อน ความไม่เห็นแก่ตัว การเลียนแบบ และการติดบุคคลอื่น

2. รูปแบบพฤติกรรมที่ไม่เข้ากับสังคม (Nonsocial Behavior Patterns)
ได้แก่ การต่อต้าน ความก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท การล้อเลียนและขมขู่ ความมีอำนาจเหนือผู้อื่น การถือตนเองเป็นใหญ่ ความลำเอียง การแบ่งเพศ (Hurlock. 1978 : 239)

พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยนั้น ดำเนินไปตามแบบแผนและมีขั้นตอนเช่นเดียวกับพัฒนาการด้านอื่น ๆ ซึ่งแบบแผนและขั้นตอนของพัฒนาการทางสังคมจะดังได้ จากพฤติกรรมทางสังคมและทัศนคติที่เขาแสดงออก รวมทั้งลักษณะการเล่นและการคบเพื่อน

ในระยะแรก เด็กมักจะนึกถึงตัวเอง ยังไม่มีเพื่อน ต่อมาจะเริ่มรู้จักติดต่อสัมพันธ์และเล่นกับผู้อื่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนได้ ความรู้สึกเป็นกลุ่มก็จะเริ่มต้นขึ้น เมื่อถึงวัยเข้าโรงเรียนความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ เป็นกลุ่มก็จะมีมากขึ้นตามอายุ

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย

1. ความสำคัญของการเล่น

การเล่นเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งของเด็ก เพราะการเล่นเป็นธรรมชาติของเด็ก และเป็นโอกาสที่เด็กจะได้ศึกษาธรรมชาติรอบตัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเพิ่มพูนความรู้แก่เด็ก โดยให้รู้อย่างมีหลายสิ่งหลายอย่างอีกมากที่เขาต้องเรียนรู้ การเล่นจึงเป็นวิถีทางหนึ่งที่นำเด็กไปสู่การมีชีวิตเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ประสบการณ์จากการเล่นจะนำไปสู่การรับผิดชอบตัวเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

การเล่นมีความสำคัญต่อการพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กล่าวคือ

ด้านร่างกาย การเล่นเสริมสร้างความแข็งแรงและพัฒนากล้ามเนื้อ เพราะขณะเล่นเด็กมีการเคลื่อนไหวร่างกายทุกส่วน ซึ่งจะทำให้กล้ามเนื้อได้ทำงานประสานกันและได้ใช้พลังงาน

ด้านอารมณ์ การเล่นบางอย่างสามารถช่วยให้เด็กระบายอารมณ์จากความรู้สึกนึกคิดภายในออกมาเป็นการกระทำ เช่น เด็กที่กำลังโกรธอาจระบายอารมณ์ด้วยการกระแทกของเล่น เขย่า หรือเตะลูกบอล เป็นต้น

ด้านสังคม การเล่นทำให้เด็กรู้จักใช้เหตุผล เรียนรู้การปรับตัว เข้ากับสังคม รู้จักแบ่งปัน เห็นอกเห็นใจ รู้จักการรอคอย การแลกเปลี่ยน เพราะการเล่นบางอย่างต้องเล่นกับผู้อื่น และการเล่นบางอย่างเป็นการแข่งขันผู้เล่นต้องเคารพกติกา มีความยุติธรรม รู้จักแพ้ ดังนั้น การเล่นจึงมีส่วนส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมมาก เพราะการเล่นเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกตนเองเพื่อปรับตัวที่จะอยู่ในสังคมต่อไป

ด้านสติปัญญา การเล่นและของเล่นชนิดต่าง ๆ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ได้รับความรู้ลึกซึ้งนึกคิดและความเข้าใจที่มีต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว อีกทั้งในการเล่นเด็กยังได้ใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ใฝ่กายและมีประสิทธิภาพ (จริยวัตร คมพยัคฆ์ 2525 : 290 - 300)

ดังที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า การเล่น เป็นกิจกรรมสำคัญและเป็นธรรมชาติของเด็กทุกคน เพราะนอกจากจะเป็นการสนองตอบความต้องการทางจิตใจแล้ว การเล่นยังส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กอีกด้วย โดยเฉพาะมีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัย

2. ความหมายของการ เล่น

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการ เล่นไว้หลายความหมายดังต่อไปนี้

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1956 : 321) กล่าวว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น และมักเป็นกิจกรรมที่บุคคลกระทำโดยไม่มีการบังคับ

แมค (ราสี ทองสวัสดิ์ 2526 : 361 อ้างอิงมาจาก Mack. n.d.) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม การเล่นของเด็กเปรียบได้กับการทำงานของผู้ใหญ่ จะต่างกันตรงที่ผู้ใหญ่ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ แต่การเล่นของเด็กจะจบลงในตัวเองโดยมิได้มุ่งหวังสิ่งหนึ่งสิ่งใดนอกเหนือไปจากความพอใจตามธรรมชาติ

รูดอล์ฟ (Rudolph. 1984 : 95) ได้สรุปถึงการ เล่นว่า การเล่นเป็นกระบวนการของพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็ก คือ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และสังคม ซึ่งการเล่นนี้มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. การ เล่นนำไปสู่การค้นพบ เหตุผลและความคิด
2. การ เล่นเป็นการเชื่อมโยงระหว่าง เด็กกับสังคม
3. การ เล่นเป็นการนำเด็ก ไปสู่ภาวะความสมดุลย์ทางอารมณ์

นอกจากนี้การเล่นยังมีบทบาทสำคัญคือ

1. เป็นการเลียนแบบการกระทำของผู้ใหญ่
2. เป็นการแสดงบทบาทในชีวิตจริง
3. เป็นการแสดงถึงผลของปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์ของเด็ก
4. เป็นการแสดงออกตามความต้องการของเด็ก
5. เป็นการผ่อนคลายความรู้สึกของเด็กที่สังคมไม่ยอมรับ
6. เป็นการแสดงบทบาทสมมติ
7. เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของเด็ก
8. เป็นการแก้ปัญหาและลองใช้วิธีการแก้ปัญหา

จากความหมายต่าง ๆ ของการเล่น ที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ไว้ พอสรุปได้ว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่เด็กเล่นด้วยความสมัครใจและสนุกสนาน อีกทั้งเป็นกระบวนการของพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กด้วย

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่น

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นของเด็กได้มีผู้กำหนดทฤษฎีขึ้นไว้หลายทฤษฎี ในบทนี้จะขอลำถึงทฤษฎีที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการเล่นทางสังคม 2 ทฤษฎี คือ

3.1 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์

ประภาพรพรณ สุวรรณสุข (ประภาพรพรณ สุวรรณสุข 2525 : 125 - 126) ได้สรุปถึงความสนใจเกี่ยวกับธรรมชาติการเล่นของเด็กนั้น เริ่มจากการสังเกตของ فروยด์ (Sigmound Freud) โดยกล่าวว่า การเล่นเกิดจากความต้องการ ความพึงพอใจ และการที่เด็กจะบรรลุถึงความพอใจได้นั้น จะต้องสนองด้วยการเล่น เช่น การที่เด็กเล่นเป็นมนุษย์อวกาศ นักแข่งรถ พยาบาล หรือแม่ ก็เพื่อที่จะแสดงออกถึงความต้องการที่ทำให้ตนเองมีความพึงพอใจมากขึ้น นอกจากนี้ فروยด์ยังมองเห็นว่า การเล่นมีคุณค่าอย่างมากในแง่ของการบำบัด เพราะการเล่นสามารถลดความไม่พึงพอใจอันเกิดจากประสบการณ์ได้ต่อมา อีริก อีริกสัน (Erik Erikson) ได้ขยายทฤษฎีนี้โดยอธิบายการเล่นของเด็กเพื่อ

ให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้อธิบายการเล่นของเด็กว่า เป็นพัฒนาการตามขั้นตอน เด็กจะเข้าใจโลกที่เขาอยู่โดยการพบสิ่งใหม่ ๆ ที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และได้แบ่งขั้นตอนของพัฒนาการการเล่นของเด็กออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การเล่นเกี่ยวกับตัวเอง การเล่นชนิดนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิด โดยศูนย์กลางของการเล่นอยู่ที่ตัวเด็กเอง ในระยะแรกเราอาจจะไม่ได้คิดว่าสิ่งที่เด็กทำนั้นเป็นการเล่น เพราะการเล่นของเด็กในระยะนี้เริ่มโดยการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายซ้ำ ๆ รวมทั้งส่งเสียงซ้ำ ๆ อยู่ตลอดเวลา ต่อมา เมื่อทารกจะมุ่งความสนใจในการเล่นออกไปที่คนอื่นหรือของสิ่งอื่น เช่น การเล่นเสียงระฆังต่าง ๆ เพื่อต้องการสนองตอบของแม่ หรือสำรวจร่างกาย หน้าที่ของแม่ด้วยมือ เป็นต้น การเล่นเกี่ยวกับตนเองนี้เป็นการเริ่มต้นที่จะเรียนรู้ลักษณะต่าง ๆ ของโลกที่เขาอยู่

2. การเล่นในโลกเล็ก ๆ ของเด็ก คือ เด็กจะเล่นกับของเล่นและวัตถุต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ซึ่งการเล่นในโลกเล็ก ๆ ของเด็กนี้ จะเป็นการช่วยให้เด็กได้ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่มีกฎเกณฑ์บางอย่างที่เด็กต้องเรียนรู้ เช่น สิ่งของนั้นอาจแตกสลายสูญหายไปได้ หรือเป็นสิ่งที่ของของคนอื่น อีกทั้งอาจถูกควบคุมจากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เช่น เด็กโต หรือผู้ใหญ่ ถ้าเด็กยังไม่สามารถเรียนรู้โลกเล็ก ๆ ของเขาได้แล้ว ก็จะทำให้เด็กกลับไปสู่การเล่นในช่วงแรก คือ การเล่นเกี่ยวกับตนเอง

3. การเล่นในช่วงอายุที่จะเข้าสู่วัยเรียน เด็กเริ่มเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้น รู้จักแบ่งปันของเล่นกับผู้อื่น ขั้นตอนนี้เป็นขั้นสุดท้ายของพัฒนาการการเล่น แต่ความสำเร็จของพัฒนาการขั้นนี้เป็นผลเนื่องมาจากความสำเร็จในพัฒนาการของสองขั้นแรก ในขั้นนี้ เด็กจะเรียนรู้ว่าเมื่อใดเขาจะเล่นคนเดียว และเมื่อใดเขาจะเล่นในกลุ่ม

อีริคสัน สรุปว่า การเล่นมีลักษณะเฉพาะและความหมายต่อบุคลิกลักษณะของเด็กแต่ละคน ซึ่งความหมายของการเล่นนั้น สามารถสังเกตได้จากรูปแบบ เนื้อหา คำพูด และความรู้สึก ที่เด็กแสดงพฤติกรรมออกมาจากการเล่น

3.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจ

เพียเจท์ (ประภาพรณ สุวรรณสุข 2525 : 127 - 128 อ้างอิงมาจาก Piaget. 1962) ได้วิเคราะห์และแบ่งแยกพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจของเด็กออกเป็นลำดับขั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทฤษฎีสติปัญญาของเขา ดังนี้

1. ขั้นการเล่นที่ใช้ประสาทสัมผัส (Sensorimotor Play) การเล่นในขั้นนี้ เด็กจะมีพฤติกรรมในลักษณะเป็นการสำรวจ จับต้องวัตถุ นับว่าเป็นการฝึกเล่นและพัฒนาการเล่นควบคู่กันไปกับพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นการแก้ปัญหาด้วยการกระทำ ซึ่งการเล่นในขั้นนี้จะยุติลงเมื่อเด็กอายุได้ประมาณ 2 ขวบ

2. ขั้นการเล่นเกี่ยวกับการสร้าง (Constructive Play) การเล่นในขั้นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กอายุ $1\frac{1}{2}$ - 2 ปี เป็นการเล่นที่มีวัตถุประสงค์ที่ไม่มีขอบเขตจำกัด เด็กจะเล่นด้วยความพอใจมากกว่าจะคำนึงถึงความจริงหรือมาตรฐานทาง ๆ ของสังคม เมื่อเด็กเริ่มรับรู้การเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากการเล่นว่า ๆ เด็กจะเริ่มจำลักษณะของการเล่นนั้น และการเล่นในขั้นนี้จะพัฒนาไปสู่การเล่นที่ใช้สัญลักษณ์

3. ขั้นการเล่นที่ใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Play) การเล่นในขั้นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กอายุ 2 ขวบขึ้นไป และสามารถพัฒนาได้เต็มที่เมื่อเด็กอายุ 3 - 4 ปี การเล่นนี้เกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเด็กสามารถจำและสมมุติสิ่งของ เครื่องเล่นต่าง ๆ ที่ไม่มีอยู่ในที่นั้นได้ เช่น สมมุติไม้ที่พับไว้เป็นทาร์ก สมมุติว่ามีขนมมาป้อนตุ๊กตา เป็นต้น และลักษณะการเล่นที่เป็นส่วนหนึ่งของการเล่นที่ใช้สัญลักษณ์ที่นับว่าเป็นการพัฒนาขั้นสูงสุด คือ การแสดงละครสมมุติ (Socio-dramatic Play) การเล่นแบบนี้จะเริ่มจากคำว่า "เรามาสมมุติเป็น... คี๊กว่า" การแสดงออกนี้เป็นการแสดงออกอย่างอิสระถึงการรับรู้ทางสังคมของเด็ก โดยการแสดงบทบาทของผู้อื่นและแสดงความรู้สึกต่อสังคมของเด็ก

จากทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นทั้ง 2 ทฤษฎี ที่กล่าวมานี้ พอสรุปได้ว่า การเล่นเป็นธรรมชาติของเด็กที่มีความต้องการที่จะเล่น เพื่อเป็นการสนองความต้องการและความพึงพอใจของตน ซึ่งการเล่นของเด็กนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจนำไปสู่การเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัว นอกจากนี้ การเล่นยังจัดว่าเป็นพัฒนาการที่เด็กจะต้องมีการพัฒนา

ไปตามขั้นตอน โดยเริ่มจากการเล่นเกี่ยวกับตนเองก่อน แล้วจึงนำไปสู่การเล่นกับวัตถุ โดยการสัมผัสสิ่งที่เป็นรูปธรรม และในที่สุดเด็กก็จะพัฒนาไปถึงการเล่นขั้นสุดท้าย คือ การเล่นที่เด็กสามารถใช้สัญลักษณ์ในการเล่นได้ ซึ่งเป็นการเล่นที่เด็กสามารถสมมุติสิ่งต่าง ๆ ขึ้นได้ การเล่นในขั้นนี้จะเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่า เด็กสามารถเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และมีความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

4. พฤติกรรมการเล่นทางสังคมของ เด็กปฐมวัย

ในระยะแรกของพัฒนาการทางสังคม เด็กจะถือเอาตัวเองเป็นจุดเด่น เป็นศูนย์กลางของความสำคัญ (Egocentrism) เนื่องจาก พัฒนาการทางการใช้ภาษายังไม่อยู่ในขั้นที่จะใช้ภาษาเป็นสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจตามตนได้ และเด็กยังต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ดังนั้น การเล่นในระยะประมาณ 2 ขวบ จึงมักจะเป็นการเล่นคนเดียว ต่อมา เมื่อเด็กได้รู้จักตนเอง (Self) ที่แท้จริงขึ้นมาบ้างแล้ว โดยสามารถแยกสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ออกได้ว่า แตกต่างกันหรือเหมือนกัน และเริ่มรู้ว่าตนเองกับผู้อื่นนั้นเป็นคนละคนกัน แต่ก็อาจจะมีความสัมพันธ์กันได้ เด็กจึง เริ่มที่จะสนใจและต้องการเล่นด้วยกันกับเด็กอื่น ซึ่งก่อนที่จะเข้ากลุ่มเล่นกับผู้อื่นได้อย่างเต็มที่นั้น ลำดับขั้นของการเข้ากลุ่มจะเป็นในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ดังที่มีผู้ศึกษาพฤติกรรมการเล่นที่เกี่ยวข้องกับสังคมของ เด็กปฐมวัย ดังต่อไปนี้ คือ

แฮมมอน (เยาวพา เคชะคุปต์ 2525 : 19 อ้างอิงมาจาก Hammond. 1967) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมการเล่นทางสังคมของ เด็กปฐมวัยไว้ 4 ประการ คือ

1. การเล่นคนเดียว (Solitary Play) เป็นชนิดของการเล่นเมื่อเด็กรู้จักเล่นจนถึงอายุราว 2 ปี ซึ่งการเล่นในระยะนี้เป็นการเล่นที่เด็กเล่นตามลำพังคนเดียว เพราะพัฒนาการทางภาษาของเด็กยังไม่อยู่ในขั้นที่จะสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้
2. การเล่นคู่ขนาน (Parallel Play) การเล่นในลักษณะนี้จะเริ่มต้นเมื่ออายุ 2 ปี โดยเด็กพอใจที่จะเล่นตามลำพังแต่มีผู้อื่นหรือเด็กอื่นเล่นอยู่ข้าง ๆ แต่ต่างคนต่างเล่น

3. การเล่นโดยมีผู้อื่นเป็นส่วนประกอบ (Complementary Play) เมื่อเด็กอายุ 3 ปี จะเริ่มสนใจที่จะเล่นกับเด็กอื่น 2 - 3 คน แต่กิจกรรมและกลุ่มมักเปลี่ยนแปลง ซึ่ง กิเซล (Gesell) กล่าวว่า ในช่วงนี้การเล่นสมมุติและจินตนาการจะเริ่มเข้ามามีบทบาทในการเล่นของเด็ก

เมื่อเด็กอายุ 4 ปี จะเริ่มเล่นเป็นกลุ่มที่มีเพศเดียวกันประมาณ 2 - 3 คน แต่เด็กยังไม่สามารถจะปรับตัวและมีส่วนร่วมกับกลุ่มได้ เขามักแสดงตัวว่าเป็นหัวหน้าคนอื่น และผู้อื่นเป็นส่วนประกอบ กิจกรรมการเล่นในช่วงนี้จะเป็นกิจกรรมเฉพาะอย่าง โดยเด็กจะเริ่มรู้จักเล่นของเล่นในทางสร้างสรรค์ และรู้จักใช้เครื่องแต่งกายในการเล่นบทบาทสมมุติ

4. การเล่นเป็นกลุ่ม (Group Play หรือ Cooperative Play) การเล่นในช่วงนี้เริ่มเมื่อเด็กอายุ 5 ปี โดยเด็กจะเล่นร่วมกับผู้อื่นได้จำนวนประมาณ 2 - 5 คน เด็กเริ่มรู้จักบทบาทการรวมกลุ่มมากขึ้น เช่น รู้จักขอร้อง บอกกล่าว การเล่นสมมุติจะเริ่มแสดงออกในทางสร้างสรรค์มากขึ้น ในช่วงนี้เด็กจะชอบเป็นฝ่ายและชอบเครื่องเล่นที่จะต้องใช้กล้ำเนื้อใหญ่และเครื่องเล่นสนาม

มิลดาร์ (Lundsteen. 1981 : 352 citing Millar. 1968) ได้แบ่งขั้นของการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยออกเป็น 4 ขั้น ได้แก่

1. Egocentric Play เป็นระดับขั้นที่เด็กเล่นคนเดียวเกี่ยวกับสิ่งของโดยไม่มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และยึดความคิดของตนเป็นใหญ่

2. Parallel Play เป็นการเล่นที่เด็กจะเล่นอยู่ข้าง ๆ เพื่อนแต่ไม่มีการติดต่อสื่อสารกัน เด็กจะสนใจเฉพาะกิจกรรมที่ตนทำอยู่ไม่สนใจคนอื่น ซึ่งบางครั้งการเล่นในขั้นนี้ เด็กอาจจะมีลักษณะการเล่นแบบมองดู (Onlooker Play) เพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

3. Associative Play เป็นการเล่นเป็นกลุ่ม ซึ่งจะมีเด็ก 4 - 5 คน เล่นรวมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะมีเด็กบางคนเข้ามาร่วมเล่นด้วย หรือมีเด็กบางคนแยกตัวออกไปจากกลุ่มตลอดเวลา

4. True Social-group Play เป็นการเล่นที่เด็กรวมกลุ่มกันเล่นแบบรวมมือกันจริง ๆ ในระหว่างการทำกิจกรรมด้วยความเข้าใจกัน ซึ่งเด็กอายุประมาณ 5 ปี จะเล่นในขั้นนี้ และการเล่นในขั้นนี้จะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การเล่นที่มีกฎเกณฑ์ซับซ้อนต่อไป

กล่าวโดยสรุปแล้ว เด็กในช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่มีพัฒนาการทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นขั้นตอน ลักษณะของพัฒนาการทางสังคมนี้สามารถสังเกตได้จากการเล่นและการเข้ากลุ่มเพื่อน ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามลำดับ เด็กจะค่อย ๆ เรียนรู้การอยู่รวมในสังคมกับบุคคลอื่น ๆ โดยการที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและได้รับประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก

5. งานวิจัยเกี่ยวกับระดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย

> พาร์เทน (Parten. 1932 : 243 - 296) ได้ศึกษาะดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 2 - $4\frac{1}{2}$ ปี โดยแบ่งเด็กออกเป็น 5 กลุ่มอายุ คือ อายุ 2 - $2\frac{1}{2}$ ปี, $2\frac{1}{2}$ - 3 ปี, 3 - $3\frac{1}{2}$ ปี, $3\frac{1}{2}$ - 4 ปี และ 4 - $4\frac{1}{2}$ ปี และได้แบ่งระดับขั้นการเล่นออกเป็น 6 ขั้น ตามลำดับ คือ ระดับขั้นนิ่งเฉย (Unoccupied Behavior) ระดับขั้นเฝ้ามองดู (Onlooker Behavior) ระดับขั้นเล่นคนเดียว (Solitary Independent Play) ระดับขั้นเล่นคู่ขนาน (Parallel Activity) ระดับขั้นเล่นที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับเพื่อน (Associative Play) และระดับขั้นเล่นอย่างมีจุดหมาย (Cooperative or Organized Supplementary Play)

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับขั้นนิ่งเฉยปรากฏน้อยมากในเด็กอายุ 2 - 3 ปี ส่วนระดับขั้นเล่นคนเดียว ปรากฏในเด็กอายุ 2 - $2\frac{1}{2}$ ปี มากที่สุด สำหรับระดับขั้นเฝ้ามองดู และระดับขั้นเล่นคู่ขนาน ปรากฏในเด็กอายุ 2 - 3 ปี มากที่สุด และพบว่าระดับขั้นเล่นที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับเพื่อน และระดับขั้นเล่นอย่างมีจุดหมาย ปรากฏในเด็กอายุ 4 - $4\frac{1}{2}$ ปี มากที่สุด

จากผลงานวิจัยนี้จะเห็นได้ว่า การเล่นทางสังคมของเด็กนั้นจะพัฒนาไปตามอายุของเด็ก กล่าวคือ เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น การเล่นก็จะมีความซับซ้อนมากขึ้นไปด้วย คือ มีการเล่นกันเป็นกลุ่มมากขึ้นตามอายุ

เฟทเธอรี (Watson and Lindgren. 1979 : 380 citing Fatheree. 1971) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็ก โดยใช้ระดับชั้นการเล่นทางสังคมของพาร์เทนที่เคยศึกษาไว้แล้วมาศึกษาใหม่ โดยศึกษา กับเด็กอายุ 3 ปี และเด็กอายุ 4 ปี ที่อยู่ใน Nursery School และผลที่ได้รับจากการศึกษาสอดคล้องกับของพาร์เทน กล่าวคือ เด็กที่มีอายุน้อยจะใช้เวลาส่วนใหญ่เป็นการเล่นแบบคู่ขนาน และเด็กที่มีอายุมากมีการเล่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับเพื่อนและแบบรวมมือกันเล่นอย่างมีจุดหมาย

*เอกสารและงานวิจัย เกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการและประสบการณ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัย

1. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการและประสบการณ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัย

นักจิตวิทยาได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็กนั้น ได้แก่ พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมเป็นลักษณะการถ่ายทอดโครงสร้างทางร่างกาย เช่น ลักษณะหน้าตา รูปร่าง โครงสร้างระบบประสาทและสมองของพ่อแม่ ซึ่งพันธุกรรมนี้เป็นตัวกำหนดความสามารถของเด็กว่าจะมีขีดความสามารถในการรับรู้ การตอบสนอง และการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมได้มากน้อยเพียงใด ส่วนสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เด็กได้มีประสบการณ์ชีวิตและพัฒนาการทุกด้าน เพื่อไปสู่ความสามารถสูงสุดของวุฒิภาวะที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพันธุกรรม ถึงแม้ว่าพันธุกรรมจะดีเพียงใด ถ้าเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีหรือไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการแล้ว ความสามารถด้านต่าง ๆ ก็ไม่อาจสร้างเสริมขึ้นมาสู่ระดับที่ควรจะเป็นได้ ดังนั้น พัฒนาการทุกด้านของเด็กจึงเป็นผลรวมจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม (นิคม ทาแดง 2526 : 57 - 62)

อีริกสัน (Erikson) ได้เน้นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็กว่า มีอิทธิพลต่อประสบการณ์และพัฒนาการทางสังคมของเด็กมาก เนื่องจาก เด็กอายุ 3 - 5 ปี

เริ่มมีพัฒนาการ เริ่มเป็นตัวของตัวเอง ต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่น้อยลง รู้จักการให้และการรับ ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้จากการเลียนแบบและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งการเรียนรู้ดังกล่าวนี้ เด็กจะได้รับทั้งจากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และจากสังคมนอกครอบครัว (นวลละออ สุภานล 2527 : 77 - 79) เนื่องจากในช่วงแรกของชีวิต เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจำกัดอยู่แต่เฉพาะในครอบครัว มีพ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นสมาชิกหลักของสถาบันทางสังคมแห่งแรกของเด็ก และเป็นผู้ซึ่งมีบทบาทและมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กมาตั้งแต่เกิด รวมทั้งเป็นตัวแบบในการสร้างบุคลิกภาพให้แก่เด็ก แต่เมื่อเด็กโตขึ้นและได้เข้ามาอยู่ในสถานศึกษาปฐมวัย ก็จะมีครู บุคคลอื่น ๆ รวมทั้งเพื่อนในวัยเดียวกันเป็นตัวแบบมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนที่เด็กเล่นด้วยกัน เด็กจะมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลเหล่านี้ นับว่าเป็นการขยายประสบการณ์ทางสังคมมากขึ้น การที่เด็กได้ออกมาสู่สังคมกลุ่มใหญ่ คือ อยู่ในศูนย์เด็กปฐมวัยหรือโรงเรียนอนุบาล เด็กได้มีโอกาสนับปฏิสัมพันธ์ทั้งกับเพื่อนในวัยเดียวกันเป็นกลุ่มใหญ่ และปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ ทำให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคมใหม่และได้เรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง (Mussen and others. 1969 : 381) ทั้งนี้ศูนย์เด็กปฐมวัยนอกจากจะเป็นแหล่งที่เด็กได้มีโอกาสนับปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกันเป็นกลุ่มใหญ่แล้ว ยังมีการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมให้แก่เด็ก ผิดสำนักในหน้าที่ของตนในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมนั้นให้รู้จักสิทธิของตนและเคารพสิทธิของผู้อื่น ให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำและผู้ตาม รู้จักการให้ การแบ่งปัน เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ที่เป็นประโยชน์ เรียนรู้ถึงวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันในวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย รู้จักรักษาทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นเหมือนของตน (Seefeldt. 1980 : 83)

จากเป้าหมายของการจัดประสบการณ์ทางสังคมของศูนย์เด็กปฐมวัย ดังได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า เด็กที่มีโอกาสเข้ามาอยู่ในศูนย์เด็ก จะได้รับประสบการณ์ในการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ดีกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางสังคมให้แก่เด็กวัยนี้ในสภาพแวดล้อมภายในศูนย์เด็กปฐมวัยหรือโรงเรียนอนุบาลมีการจัดสภาพแวดล้อมและ

บรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กอยากเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่ ลีเปอร์ และคนอื่น ๆ (Leeper and others. 1974 : 319) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในศูนย์เด็ก เช่น พื้นที่สำหรับการทำกิจกรรม ขนาดของห้อง ขนาดของกลุ่มเพื่อน วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และนโยบายโปรแกรมการเรียน มีผลต่อการมีวิถีที่สมบูรณ์ทางสังคมให้กับเด็ก ภายใต้การแนะนำของ ครูที่ได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะ ให้เป็นผู้สร้างบรรยากาศแห่งความพอใจให้เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น และเป็นผู้ที่ควบคุมดูแลมิให้เด็กเกิดภาวะกดดันหรือภาวะคับข้องใจที่จะทำให้เด็กหลบหนีสังคมอีกด้วย จึงกล่าวได้ว่าศูนย์เด็กปฐมวัย เป็นองค์กรทางสังคมที่สำคัญและเป็นดัชนีที่ทำให้เด็กมีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง เข้าใจบทบาทของตนในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งในสังคมนับว่าเป็นการเตรียมตัวเด็กเพื่อเข้าสู่สังคมในอนาคต

2. งานวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพัฒนาการและประสบการณ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เจอร์ซิลด์ และไฟท์ (Jersild and Fite) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยเข้าศูนย์เด็ก (Nursery School) กับเด็กที่ไม่เคยเข้าศูนย์มาก่อน ผลจากการศึกษาพบว่า เด็กที่เคยเข้าศูนย์เด็กมีลักษณะการติดต่อทางสังคม (Social Contacts) ดีกว่าเด็กที่ไม่เคยเข้าศูนย์เด็ก (Hurlock. 1956 : 268 citing Jersild and Fite. 1939)

ทอมป์สัน (Thomson) ได้ศึกษาพฤติกรรมเด็กปฐมวัยที่มีโปรแกรมการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กต่างกัน กล่าวคือ เด็กกลุ่มแรก จำนวน 11 คน ได้รับการจัดประสบการณ์ทางสังคมที่ดี ครูคอยเอาใจใส่ดูแลให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ และได้รับการติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนอย่างดี ส่วนเด็กอีกกลุ่ม จำนวน 12 คน ได้รับประสบการณ์ทางสังคมในลักษณะที่ครูไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวด้วย และปล่อยให้เด็กทำกิจกรรมตามลำพัง ครูจะช่วยเหลือเมื่อเด็กขอรองเท่านั้น หลังจากได้ศึกษาเป็นเวลา 8 เดือน พบว่า เด็กกลุ่มแรกเป็นเด็กที่กล้าแสดงออกสามารถริเริ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ มีการติดต่อทางสังคม

กับผู้อื่น มีความเป็นอิสระ รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน มีความเชื่อมั่นในตนเอง อยากรู้
อยากเห็น และสนใจสิ่งแวดลอมสูงกว่าเด็กกลุ่มที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจาก เด็กได้รับการ
สนับสนุนและมีโอกาสในการติดต่อสัมพันธ์กับครูและเพื่อนวัยเดียวกัน ซึ่งการติดต่อดังกล่าวนี้
เด็กจำเป็นต้องปรับตัว เข้าหาผู้อื่น (Mussen and other. 1969 : 384 citing
Thompson. 1944)

ชวาร์ทซ์ และ คนอื่น ๆ (Schwarz and others) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ
พฤติกรรมทางสังคมของเด็ก 2 กลุ่ม ที่มีอายุ 3 - 4 ปี กลุ่มละ 19 คน โดยให้เด็ก
กลุ่มหนึ่งอยู่ในศูนย์เด็ก (Nursery School) ที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมและกระตุ้น
การเรียนรู้จากการจัดสิ่งแวดล้อม และเด็กอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
อยู่ที่บ้าน โดยเด็กทั้ง 2 กลุ่ม มีภูมิหลังเหมือนกัน หลังจากได้ศึกษาเป็นระยะเวลา 9 เดือน
ผลการศึกษาปรากฏว่า เด็กที่อยู่ในศูนย์เด็กมีลักษณะของพัฒนาการทางกาย ภาษา และกล้า
ติดต่อกับบุคคลอื่น ทั้งในวัยเดียวกัน และกับผู้ใหญ่ ดีกว่าเด็กที่ถูกเลี้ยง เฉพาะอยู่ที่บ้าน
ทั้งนี้ เป็นเพราะเด็กที่อยู่ในศูนย์เด็กนั้นได้มีปฏิสัมพันธ์และใช้เวลาส่วนใหญ่ทำกิจกรรมรวม
กับเด็กในวัยเดียวกัน (Hess and Doreen. 1981 : 147 citing Schwarz and
others. 1974)

จากแนวทฤษฎีและผลงานวิจัยดังได้กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์
ทางสังคมที่เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูเฉพาะจากที่บ้านและได้รับจากที่ศูนย์เด็กปฐมวัยนั้น
ส่งผลต่อเด็กแตกต่างกัน กล่าวคือ ประสบการณ์ทางสังคมที่เด็กได้รับจากที่บ้านจะจำกัด เฉพาะ
ในแวดวงสมาชิกภายในบ้านเท่านั้นที่เด็กรู้และคุ้นเคย และสำหรับประสบการณ์ทางสังคมที่
เด็กได้รับจากศูนย์เด็กปฐมวัยนั้นเด็กมีโอกาสดูติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ มากยิ่งกว่าที่บ้าน
โดยเฉพาะการติดต่อกับเด็กอื่นในวัยเดียวกันเป็นกลุ่มใหญ่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการ
ทางสังคมสูงขึ้น

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้นปกครอง ระดับการศึกษาของ
ผู้นปกครองที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของ เด็ก

พัฒนาการของ เด็กในเรื่อง เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่าง เพศจะปรากฏเด่นชัด เมื่ออายุประมาณ 4 ปี เด็กเริ่มเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างเพศชาย และเพศหญิงพร้อมกับเรียนรู้บทบาทและทัศนคติที่เหมาะสมกับเพศของตน ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถสังเกตเห็นได้จากการเล่นที่เด็กแสดงออกในขณะที่ทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกัน เด็กชายเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนมักจะหลีกเลี่ยงการเข้าไปสัมผัสหรือ เล่นกับเด็กหญิง เพราะเขาเรียนรู้ว่าความเป็นชายอยู่เหนือความเป็นหญิง แม้ว่าในขณะนี้เด็กชายจะยังไม่ต่อต้านเด็กหญิง แต่เขาจะหลีกเลี่ยงกิจกรรมของเด็กหญิง (Hurlock. 1978 : 239) บทบาทของเด็กชายและเด็กหญิงจะแสดงออกอย่างเด่นชัดจากการเลือกเล่นของเล่นหรือเล่นเกมต่าง ๆ ที่เกื้อหนุนบทบาทสมมติที่ตนกำหนด เช่น เด็กชายมักเลือกของเล่นประเภท รถ ไม้บล็อก ขณะที่เด็กหญิงมักเลือกของเล่นประเภท ตุ๊กตา ถ้วยชาม เป็นต้น (วาเลเรีย มูคินา แปลโดย มัทนี เกษกมล 2528 : 171)

สำหรับเรื่องเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาของผู้นปกครองนั้น นับว่าเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ซึ่งได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ดังนี้

เฮิร์ลลอค (Hurlock. 1956 : 261) ได้รวบรวมงานวิจัยของ บอนน์ (Boney) นิวกาเพน (Nevgaten) แมคโดนัลด์ (Mc Donald) แกร์ริสัน (Garrison) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ-สังคมต่างกัน ซึ่งผลของการศึกษามีความสอดคล้องกันคือ พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ-สังคมสูง มีการปรับตัวดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ-สังคมต่ำ

คอคเคอร์ (Coker. 1966 : 1196-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความพร้อมของครอบครัวกับคะแนนเศรษฐกิจ-สังคมของนักเรียนในรัฐ Arkansas จำนวน 80 คน โดยใช้แบบทดสอบ Metropolitan Test และแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น

เกี่ยวกับครอบครัว พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ-สังคม ต่างกัน มีคะแนนความพรอมต่างกัน

คุนซ์ และมอเยอร์ (Kunz and Moyer. 1969 : 392 - 395) ได้ศึกษาความพรอมของเด็กอนุบาลในรัฐแมริแลนด์ สหรัฐอเมริกา พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่าปีละ 10,000 ดอลลาร์ มีความสามารถในการรู้ความหมายของ คำศัพท์ (Vocabulary Score) ความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อกับตา (Eye-Hand Coordination) และความสามารถจำแนกความแตกต่างควยตา (Visual Discrimination Ability) สูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 ดอลลาร์

แลมเบิร์ต (Lambert. 1974 : 511 - 528) ได้ศึกษาความพรอมของเด็ก เกรด 1 จากโรงเรียนต่าง ๆ ในเมืองซานฟรานซิสโก 7 โรงเรียน รวม 18 ห้องเรียน โดยใช้แบบทดสอบ The Stanford Achievement Test ผลการศึกษาพบว่า สภาพเศรษฐกิจ สังคม และอาชีพของพ่อแม่ สามารถพยากรณ์ความสามารถด้านการรู้ความหมายของคำของเด็กได้ถึงร้อยละ 72 - 99

ฮาลเพิร์น (Halpern. 1972 : 1514-A) ได้ศึกษากับเด็กอนุบาล 104 คน โดยใช้แบบทดสอบความพรอมแบบเกอร์ เกสทอลท์ (The Baender Gestalt Test) และสอบถามแม่ของเด็ก จำนวน 99 คน ด้วยแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า สิ่งแวดล้อมทางบ้าน เช่น อาชีพของพ่อ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ มีอิทธิพลต่อการรับรู้ (Perception) และการทำงานของกล้ามเนื้อ (Motor Function) ของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สคาร์ธ (Scarth. 1973 : 3168-A) ได้ศึกษาอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อความพรอมของเด็กอนุบาล จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กอนุบาลและแม่ของเด็ก รวม 193 คู่ ในมลรัฐจอร์เจีย โดยใช้แบบทดสอบ 2 ฉบับคือ Metropolitan Readiness Test และ Peabody Picture Vocabulary Test และใช้แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับครอบครัว พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นตัวทำนายความพรอม

ของเด็ก และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง

ผลการศึกษาวินิจฉัยในประเทศไทย

ทวี สุรเมธี (ทวี สุรเมธี 2521 : 47 - 48) ได้ศึกษาความพร้อมในการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดชุมพร ผลจากการศึกษาพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่ครอบครัวมีรายได้ต่างกันนั้น เด็กมีความพร้อมในการอ่านต่างกัน กล่าวคือ เด็กก่อนวัยเรียนที่ครอบครัวมีรายได้มากกว่าปีละ 5,000 บาทขึ้นไป มีความพร้อมในการอ่านมากกว่าครอบครัวที่มีรายได้ปีละ 2,500 - 5,000 บาท และในเรื่องของระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เขาได้ศึกษาพบว่า ผู้ปกครองที่จบการศึกษาชั้น ม.ศ. 3 และ ม.ศ. 5 หรือสูงกว่า มีความพร้อมในการอ่านมากกว่าเด็กวัยก่อนเรียนที่ผู้ปกครองจบการศึกษาชั้นต่ำกว่า ป. 7 ลงมา

วิณี ชิตเชิดวงศ์ (วิณี ชิตเชิดวงศ์ 2521 : 128) ได้ศึกษาลักษณะนิสัยในการบริโภคและการเจริญเติบโตของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจสูง มีนิสัยการบริโภคถูกต้องกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจปานกลางและต่ำ และจากการศึกษายังพบอีกว่า ครอบครัวที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาตั้งแต่ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป มีลักษณะนิสัยการบริโภคดีกว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดามีระดับการศึกษาต่ำกว่าชั้น ป.4 แต่จากการศึกษาของ ศรีวรรณ มากชู (ศรีวรรณ มากชู 2521 : 78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสุขนิสัยของเด็กก่อนวัยเรียนเฉพาะกลุ่มที่เข้าโรงเรียน ตามสภาพความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาของบิดามารดา พบว่า สุขนิสัยของเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน

เฉลิมพล ศันสกุต (เฉลิมพล ศันสกุต 2521 : 79) ได้ศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญา และการแก้ปัญหาของเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า เด็กวัยก่อนเรียนที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงและปานกลาง และผู้ปกครองมีการศึกษาระดับสูงนั้น

เด็กมีสติปัญญาและความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และผู้ปกครองมีการศึกษาระดับปานกลางและต่ำ

รัชนี คมทองสันติ (รัชนี คมทองสันติ 2522 : 49) ได้ศึกษาพัฒนาการของมโนภาพในการอนุรักษ์จำนวนของเด็กวัยก่อนเข้าเรียน โดยศึกษาเด็ก 2 กลุ่ม คือ เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง กับเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จากการศึกษพบว่า คะแนนอนุรักษ์จำนวนของเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกับเด็กที่มาจากครอบครัวมีฐานะเศรษฐกิจต่ำไม่แตกต่างกัน

เนลา ประเสริฐสังข์ (เนลา ประเสริฐสังข์ 2522 : 92 - 95) ได้ศึกษาพัฒนาการของสังกัปในด้านการเปรียบเทียบและปัญหาการอนุรักษ์ จำนวนของเด็กที่อายุ 3 - 7 ปี ในกรุงเทพมหานครและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันของกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครนั้น เด็กมีพัฒนาการของสังกัปในด้านการเปรียบเทียบไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นพบว่า เด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูง มีพัฒนาการของสังกัปในด้านการเปรียบเทียบสูงกว่าเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาปานกลางและต่ำ

ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์ (ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์ 2522 : 125 - 127) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร จากการศึกษพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่มาจากครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและอยู่ในเขตเมือง มีคะแนนจริยธรรมตามทฤษฎีของเพียเจต์สูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำและอยู่ในเขตชานเมือง และยังพบอีกด้วยว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่มารดามีการศึกษาสูง มีคะแนนจริยธรรมตามทฤษฎีของเพียเจต์และทฤษฎีของโคเบอร์กสูงกว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่มารดามีการศึกษาต่ำ

พรณีย์ กันทรากกร (พรณีย์ กันทรากกร 2523 : 55 - 56) ได้ศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภูมิหลังต่างกันในจังหวัดสงขลา จากการศึกษาพบว่า เด็กที่ผู้ปกครองมีฐานะทาง เศรษฐกิจต่างกัน มีจริยธรรมไม่แตกต่างกัน และได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาของผู้ปกครองพบว่า เด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูงและปานกลาง มีจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำ

✓ จากงานวิจัย เรื่อง เกี่ยวกับฐานะทาง เศรษฐกิจระดับการศึกษาของผู้ปกครองดังกล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็ก ทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม เนื่องจากระดับเศรษฐกิจของครอบครัวมีส่วนในการบ่งชี้ถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการทางค่านิยมให้แก่เด็กอย่างเพียงพอ สำหรับในเรื่องของระดับการศึกษาของผู้ปกครองนั้น ก็มีส่วนในการบ่งชี้ถึงทัศนคติ ความเชื่อ ประสบการณ์ในชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ปกครองที่มีการศึกษาค่อนข้างมีความรู้ ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดู ให้คำแนะนำสั่งสอนถึงมารยาทและระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคม รวมทั้งให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจลูกได้ดีกว่า

✗ กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคม พฤติกรรมทางสังคม พฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย และประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันนั้น ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็ก ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยจากการเล่นว่าเด็กที่ได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันจะมีการเล่นทางสังคมซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมของเด็กนั้นเป็นอย่างไร โดยการศึกษาเปรียบเทียบระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ว่า เด็กที่ได้รับประสบการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกันนี้จะมีระดับชั้นการเล่นทางสังคมแตกต่างกันหรือไม่ นอกจากนี้ยังสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่นทางสังคมกับเพศ ฐานะทาง เศรษฐกิจ และระดับการศึกษาของผู้ปกครองอีกด้วย

✓ สมมุติฐานในการศึกษาครั้งนี้

1. เด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 จะมีระดับชั้นการเล่นทางสังคมสูงกว่าเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1

2. ระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับเพศ

3. ระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง

4. ระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

วิธีดำเนินการ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 อายุ $4\frac{1}{2}$ - $5\frac{1}{2}$ ปี โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ สหวิทยาดิรัคโกสินทร์ สวนดุสิต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 จำนวน 211 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ $4\frac{1}{2}$ - $5\frac{1}{2}$ ปี โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ สหวิทยาดิรัคโกสินทร์ สวนดุสิต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 จำนวน 36 คน ซึ่งมีวิธีการเลือกดังนี้

2.1 สุ่มแบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับระดับฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก คือ เพศชาย เพศหญิง และประสบการณ์เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ เด็กที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย และเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย แล้วจัดกลุ่มแยกเป็นเพศชายและเพศหญิง

2.3 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 2.2 มาจัดกลุ่มตามตัวแปรที่ศึกษา ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4

ตาราง 1 แสดงการจำแนกกลุ่มตัวอย่างที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยตามตัวแปร

ประสพการณ์	เพศ	ระดับฐานะทาง เศรษฐกิจและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	
เคยผ่านศูนย์เด็ก ปฐมวัย	ชาย	เศรษฐกิจสูง	และการศึกษาสูง
		เศรษฐกิจสูง	และการศึกษากลาง
		เศรษฐกิจสูง	และการศึกษาต่ำ
		เศรษฐกิจกลาง	และการศึกษาสูง
		เศรษฐกิจกลาง	และการศึกษากลาง
		เศรษฐกิจกลาง	และการศึกษาต่ำ
		เศรษฐกิจต่ำ	และการศึกษาสูง
		เศรษฐกิจต่ำ	และการศึกษากลาง
		เศรษฐกิจต่ำ	และการศึกษาต่ำ
	หญิง	เศรษฐกิจสูง	และการศึกษาสูง
		เศรษฐกิจสูง	และการศึกษากลาง
		เศรษฐกิจสูง	และการศึกษาต่ำ
		เศรษฐกิจกลาง	และการศึกษาสูง
		เศรษฐกิจกลาง	และการศึกษากลาง
		เศรษฐกิจกลาง	และการศึกษาต่ำ
		เศรษฐกิจต่ำ	และการศึกษาสูง
		เศรษฐกิจต่ำ	และการศึกษากลาง
		เศรษฐกิจต่ำ	และการศึกษาต่ำ

ตาราง 1 (ต่อ)

ประสบการณ์	เพศ	ระดับฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	
ไม่เคยผ่านศูนย์เด็ก ปฐมวัย	ชาย	เศรษฐกิจสูง	และการศึกษาสูง
		เศรษฐกิจสูง	และการศึกษากลาง
		เศรษฐกิจสูง	และการศึกษาต่ำ
		เศรษฐกิจกลาง	และการศึกษาสูง
		เศรษฐกิจกลาง	และการศึกษากลาง
		เศรษฐกิจกลาง	และการศึกษาต่ำ
		เศรษฐกิจต่ำ	และการศึกษาสูง
		เศรษฐกิจต่ำ	และการศึกษากลาง
		เศรษฐกิจต่ำ	และการศึกษาต่ำ
	หญิง	เศรษฐกิจสูง	และการศึกษาสูง
		เศรษฐกิจสูง	และการศึกษากลาง
		เศรษฐกิจสูง	และการศึกษาต่ำ
		เศรษฐกิจกลาง	และการศึกษาสูง
		เศรษฐกิจกลาง	และการศึกษากลาง
		เศรษฐกิจกลาง	และการศึกษาต่ำ
		เศรษฐกิจต่ำ	และการศึกษาสูง
		เศรษฐกิจต่ำ	และการศึกษากลาง
		เศรษฐกิจต่ำ	และการศึกษาต่ำ

2.4 เมื่อจัดกลุ่มโดยแยกประเภทตามลักษณะในข้อ 2.3 แล้วสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลากมากลุ่มประสบการณ์ละ 18 คน แยกเป็นเพศชาย 9 คน และเพศหญิง 9 คน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงมีจำนวนกลุ่มละ 18 คน ดังแสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์และเพศ

ประสบการณ์	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย	9	9	18
ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย	9	9	18
รวม	18	18	36

ตาราง 3 แสดงกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์และระดับฐานะทางเศรษฐกิจ
ของผู้ปกครอง

ประสบการณ์	ระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง			รวม
	สูง	กลาง	ต่ำ	
เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย	6	6	6	18
ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย	6	6	6	18
รวม	12	12	12	36

ตาราง 4 แสดงกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ประสบการณ์	ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง			รวม
	สูง	กลาง	ต่ำ	
เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย	6	6	6	18
ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย	6	6	6	18
รวม	12	12	12	36

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มี 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวของผู้ปกครองเด็ก (หัวหน้าครอบครัว) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับระดับฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา ของผู้ปกครอง และข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ดังตัวอย่างในภาคผนวก ก

2. แบบสังเกตระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็ก ได้แก่ ชื่อ นามสกุล เพศ วันที่ทำการสังเกต และแบบบันทึกระดับชั้นการเล่น ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ข ลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบสังเกตระดับชั้นการเล่นทางสังคมมีดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยและพฤติกรรม การเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยจากเอกสารต่าง ๆ และศึกษาการสร้างแบบสังเกต จากแบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของแฟลนเดอร์ (Flander's Interaction Analysis Categories) (Flander. 1970 : 83-90) และแบบสังเกต ปฏิสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยของชัชพงศ์ (Chutpong. 1981 : 59)

2.2 สังเกตพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กจากสถานการณ์จริง

2.3 จำแนกพฤติกรรมการเล่นทางสังคมออกเป็นระดับชั้น โดยนำ พฤติกรรมการเล่นทางสังคมที่สังเกตจากสถานการณ์จริง และลักษณะของระดับชั้นพฤติกรรม การเล่น ในงานวิจัยของพาร์เทน (Parten. 1932 : 249-251) มาปรับให้ เหมาะสมกับเด็กไทยเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ โดยแบ่งระดับชั้นการเล่นออกเป็น 5 ชั้น พร้อมทั้งกำหนดรหัสแทนระดับชั้นการเล่นแต่ละชั้นไว้ดังนี้

2.3.1 ระดับชั้นเล่นคนเดียว รหัสที่ใช้แทน คือ S
(Solitary Play)

2.3.2 ระดับชั้นมองดูคนอื่นเล่น รหัสที่ใช้แทน คือ O
(Onlooker Behavior)

- 2.3.3 ระดับชั้นเล่นคู่ขนาน รหัสที่ใช้แทน คือ P
(Parallel Play)
- 2.3.4 ระดับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อน รหัสที่ใช้แทน คือ A
(Associative Play)
- 2.3.5 ระดับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมาย
(Cooperative or Organized Supplementary Play)

รหัสที่ใช้แทนคือ C

หมายเหตุ พฤติกรรมที่ไม่สามารถจะระบุระดับชั้นได้ เช่น เด็กร้องไห้ เดินเดินไปห้องน้ำ หรือเด็กเดินไปหาครู เป็นต้น ใช้รหัส oth แทน

2.4 วิธีการจัดบันทึกระดับชั้นการเล่น ในการบันทึกระดับชั้นการเล่นแต่ละครั้ง ใช้เวลา 30 วินาที โดยบันทึกทุกระดับชั้นการเล่นที่เกิดขึ้นในช่วง 30 วินาที เมื่อบันทึกเสร็จแล้วเลือกเฉพาะระดับชั้นการเล่นที่มีความถี่สูงสุดเพียงระดับชั้นเดียว ตัวอย่าง เช่น การบันทึกระดับชั้นการเล่นของเด็กชาย ก ความถี่ของระดับชั้นที่บันทึกได้ในช่วงเวลา 30 วินาที คือ ระดับชั้นเล่นคนเดียว (S) 1 ครั้ง ระดับชั้นเล่นคู่ขนาน (P) 3 ครั้ง ระดับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อน (A) 2 ครั้ง เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จแล้วจะเลือกเฉพาะระดับชั้นการเล่นที่มีความถี่สูงสุด ในที่นี้คือ ระดับชั้นเล่นคู่ขนาน (P) ซึ่งความถี่สูงสุดถึง 3 ครั้ง เป็นตัวแทนของระดับชั้นการเล่นของเด็กชาย ก ในการสังเกตแต่ละครั้ง

2.5 การหาคุณภาพของแบบสังเกต

2.5.1 การหาความเที่ยงตรงของแบบสังเกต (Validity)

การหาคุณภาพของแบบสังเกตที่สร้างขึ้นนี้คือ เมื่อจำแนกระดับชั้นการเล่นและกำหนดรหัสแทนระดับชั้นการเล่นแต่ละชั้น แล้วนำแบบสังเกตนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านจิตวิทยาพัฒนาการ การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และการสอนเด็กปฐมวัย คัดรายงานในภาคผนวก ค ตรวจสอบแก้ไข

2.5.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบสังเกต (Reliability)

ในการหาความเชื่อมั่นของแบบสังเกตโดยการนำแบบสังเกตนี้ไปใช้สังเกตเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน ทำการสังเกตพฤติกรรมการเล่นในช่วงเวลากิจกรรมอิสระ นำไปหาความเชื่อมั่นโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) (ชาตวิทย์ เขียนบุญประเสริฐ 2525 : 115) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตระดับชั้นการเล่น ไปสังเกตพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสังเกตไปสังเกตระดับชั้นการเล่นในช่วงเวลาที่เด็กทำกิจกรรมอิสระ คือในช่วงเวลา 10.00 - 11.30 น. โดยในแต่ละวันทำการสังเกตเด็กเพียง 1 กลุ่ม จำนวน 18 คน และสังเกตสลับกลุ่มกันไปทุกวัน จนครบ 40 วัน ดังแสดงไว้ในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสังเกตในแต่ละวัน

กลุ่มตัวอย่าง	วันที่ทำการสังเกต				
	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
กลุ่มที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย	✓		✓		✓
กลุ่มที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย		✓		✓	

2. วิธีการสังเกต การสังเกตเด็กในแต่ละวันมีวิธีการสังเกตดังนี้คือ

2.1 นำรายชื่อเด็กกลุ่มที่ต้องสังเกตในวันนั้นมาจับฉลาก เพื่อเรียงลำดับที่ในการสังเกตคือจากลำดับที่ 1 - 18

2.2 เด็กแต่ละคน คือตั้งแต่ลำดับที่ 1 - 18 จะถูกสังเกตคนละ 5 ครั้งต่อวัน ใช้เวลาในการสังเกตครั้งละ 30 วินาที โดยการสังเกตครั้งที่ 1 จากลำดับที่ 1 ไปจนถึงลำดับที่ 18 จากนั้นจึงเริ่มสังเกตครั้งที่ 2 จากลำดับที่ 1 จนถึงลำดับที่ 18 และสังเกตเช่นนี้ไปจนครบ 5 ครั้ง

2.3 เด็ก 1 คนจะถูกสังเกตเพื่อเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งหมด 100 ครั้ง

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลรวมทั้งหมด 40 วัน (8 สัปดาห์) โดยนำการสังเกตทุกวัน วันละ 1 กลุ่ม สลับกันไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน โดยกำหนดให้แต่ละระดับชั้นการเล่น มีคะแนนดังนี้

ระดับชั้นเล่นคนเดียว (S)	มีคะแนนเท่ากับ 1
ระดับชั้นมองดูคนอื่นเล่น (O)	มีคะแนนเท่ากับ 2
ระดับชั้นเล่นคนเดียว (P)	มีคะแนนเท่ากับ 3
ระดับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อน (A)	มีคะแนนเท่ากับ 4
ระดับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมาย (C)	มีคะแนนเท่ากับ 5

2. นำข้อมูลที่ได้เป็นความถี่ไปแปลงเป็นคะแนนตามข้อ 1 แล้วนำไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับชั้นพฤติกรรมการเล่นทางสังคม
ของเด็กทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test แบบ Independent
4. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศของเด็ก ระดับฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา
ของผู้ปกครอง กับระดับชั้นการเคม ของเด็กทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ Chi-Square
แบบ 2 มิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่ามัธยิมเลขคณิต โดยใช้สูตร (Edward. 1957 : 52)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน มัธยิมเลขคณิต
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน
 N แทน จำนวนเด็กในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (Glass. 1970 : 82)

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมกำลังสองของคะแนน
 N แทน จำนวนเด็กในกลุ่มตัวอย่าง

3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของระดับชั้นการเคม
ของเด็ก 2 กลุ่ม โดยใช้สูตร (Glass. 1970 : 295)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)s_1^2 + (n_2-1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าทดสอบนัยสำคัญ
	$\bar{X}_1$	แทน	ค่ามัธยฐานเลขคณิตของกลุ่มที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่ามัธยฐานเลขคณิตของกลุ่มที่ 2
	s_1^2, s_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	n_1, n_2	แทน	จำนวนเด็กในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

4. หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 2 ตัว โดยใช้ Chi-Square

แบบ 2 มิติ โดยใช้สูตร (ซูครี วงศ์รัตน์ 2527 : 221).

$$\chi^2 = \frac{\sum (O - E)^2}{E}$$

เมื่อ	χ^2	แทน	Chi-Square
	O	แทน	ความถี่ที่ได้จากการสังเกต (Observed frequency)
	E	แทน	ความถี่ที่คาดหวังไว้ หรือความถี่ที่ได้มาตามทฤษฎี (Expected frequency)

ผลของการศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูลจึงขอให้
สัญลักษณ์ดังนี้

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน

t แทน ค่าสถิติพิจารณาใน t -distribution

χ^2 แทน ค่าสถิติพิจารณาใน Chi-Square-distribution

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อจัดกระทำข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ของระดับชั้นการเล่ทางสังคมแล้ว นำความถี่ที่ได้ไปแปลงเป็นคะแนน หลังจากนั้นดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. เปรียบเทียบระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย และไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย

1.1 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย และไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย วิเคราะห์โดยใช้แสดงความเป็นร้อยละ

1.2 เปรียบเทียบระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย วิเคราะห์โดยใช้ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ข้อ 1

2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่าน และไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับเพศ วิเคราะห์โดยใช้ Chi-Square เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ข้อ 2

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่าน ศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลกรอง วิเคราะห์โดยใช้ Chi-Square เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3

4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่าน ศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับการศึกษาของบุคคลกรอง วิเคราะห์ โดยใช้ Chi-Square เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย

1. ศึกษาทักษะชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยของเด็กที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย

เมื่อผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วได้นำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาทักษะชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย
ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงการวิเคราะห์ทักษะชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย

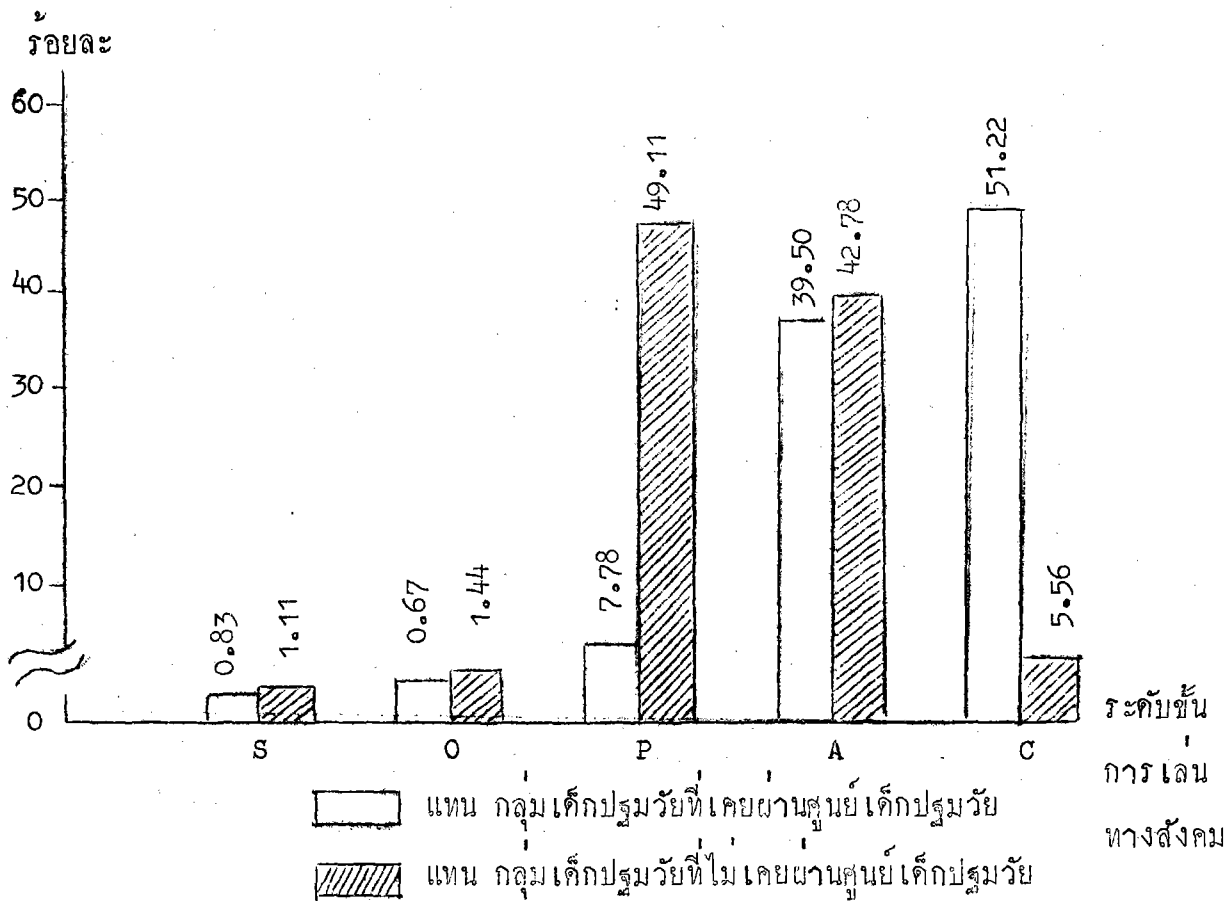
กลุ่มตัวอย่าง	N	รายละเอียดของระดับชั้นการเล่นทางสังคม					รวม
		เล่นคนเดียว (S)	มองดูคนอื่นเล่น (O)	เล่นคู่ขนาน (P)	เล่นรวมกับเพื่อน (A)	เล่นรวมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมาย (C)	
กลุ่มเด็กที่เคยผ่านศูนย์ฯ	18	0.83	0.67	7.78	39.50	51.22	100
กลุ่มเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์ฯ	18	1.11	1.44	49.11	42.78	5.56	100

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 6 พบว่า เด็กกลุ่มที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมีระดับชั้นเล่นคนเดียว (S) และชั้นมองดูคนอื่นเล่น (O) เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนในชั้นเล่นคู่ขนาน (P) เด็กกลุ่มนี้เล่นในชั้นนี้ร้อยละ 7.78 และเล่นในชั้นเล่นรวมกับเพื่อน (A) ร้อยละ 39.50 ส่วนในระดับชั้นเล่นรวมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมาย (C) ซึ่งเป็นระดับชั้นสูงสุดของการเล่นทางสังคมนั้น เด็กกลุ่มนี้เล่นในชั้นนี้สูงถึงร้อยละ 51.22

สำหรับกลุ่มเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย พบว่า มีระดับชั้นการเล่นทางสังคม
ดังนี้คือ

ในระดัชั้นเล่นคนเดียว (S) และชั้นมองดูคนอื่นเล่น (O) เด็กกลุ่มนี้เล่นใน 2 ชั้นนี้
เพียงเล็กน้อยเช่นกัน ส่วนในชั้นเล่นคู่ขนาน (P) นั้น เด็กกลุ่มนี้เล่นในชั้นนี้มากที่สุดถึงร้อยละ
49.11 และเล่นในชั้นเล่นร่วมกับเพื่อน (A) ร้อยละ 42.78 สำหรับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อนอย่าง
มีจุดหมาย (C) ซึ่งเป็นระดับชั้นสูงสุดของการเล่นทางสังคมนั้น เด็กกลุ่มนี้เล่นในชั้นนี้เพียง
ร้อยละ 5.56 เท่านั้น

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่าน
ศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย เกษชดชน จึงเสนอการวิเคราะห์ในรูปแบบของ
กราฟแท่ง ดังแสดงไว้ในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย และกลุ่มที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย

จากภาพประกอบ 1 แสดงว่าระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย และกลุ่มที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัดมากที่สุดในระดับชั้นเล่นรวมกันอย่างมีจุดหมาย ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า เด็กปฐมวัยกลุ่มที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีระดับชั้นการเล่นในชั้นเล่นรวมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมายมากกว่าเด็กปฐมวัยกลุ่มที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย กล่าวคือ เด็กกลุ่มที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมีระดับชั้นการเล่นรวมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมายมากถึงร้อยละ 51.22 ในขณะที่เด็กกลุ่มไม่ผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย เล่นในชั้นนี้เพียงร้อยละ 5.56 เท่านั้น

สำหรับระดับชั้นเล่นคู่ขนาน (P) จากการศึกษานี้พบว่า เด็กปฐมวัย 2 กลุ่มที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย เล่นในชั้นนี้เพียงร้อยละ 7.78 ในขณะที่เด็กกลุ่มไม่ผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย เล่นในชั้นนี้สูงถึงร้อยละ 49.11

2. เปรียบเทียบระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย

การเสนอขออนุญาตเป็นการทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 คือ เด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีระดับชั้นการเล่ทางสังคมสูงกว่าเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย

กลุ่มตัวอย่าง \ คาสถิติ	N	X	S	S ²	t
กลุ่มเด็กที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย	18	4.41	0.21	0.04	10.881**
กลุ่มเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย	18	3.51	0.28	0.08	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 7 พบว่า ระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 นั้น มีระดับชั้นการเล่ทางสังคมสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับเพศ ระดับฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคล
และระดับการศึกษาของบุคคล

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่าน
ศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับเพศ

การเสนอข้อมูลนี้เป็นการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 คือ ระดับการเล่นทาง
สังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเขาเรียนในชั้น
อนุบาลปีที่ 1 และไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์กับเพศ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูล
ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 แฉกการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับเพศ

เพศ	ระดับการเล่นทางสังคม					รวม	χ^2
	เล่นคนเดียว	มองดูคนอื่นเล่น	เล่นคู่ ขนาน	เล่นรวม กับเพื่อน	เล่นรวมกับ เพื่อนอย่างมี จุดหมาย		
	(S)	(O)	(P)	(A)	(C)		
หญิง	5 (7.50)	2 (6)	56 (70)	309 (355.50)	528 (461)	900	61.68**
ชาย	10 (7.50)	10 (6)	84 (70)	402 (355.50)	594 (461)	900	
รวม	15	12	140	711	922	1,800	

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 8 พบว่า ระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์กับเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

ตาราง 9 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับเพศ

เพศ	ระดับชั้นการเล่นทางสังคม					รวม	χ^2
	ชั้นเล่นคนเดียว (S)	ชั้นมองดูคนอื่นเล่น (O)	ชั้นเล่นคู่ขนาน (P)	ชั้นเล่นรวมกับเพื่อน (A)	ชั้นเล่นรวมกับเพื่อนอย่างมีจุดมุ่งหมาย (C)		
หญิง	9 (10)	11 (13)	521 (422)	320 (385)	39 (50)	900	55.80**
ชาย	11 (10)	15 (13)	363 (422)	450 (385)	61 (50)	900	
รวม	20	26	884	770	100	1,800	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 9 พบว่า ระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์กับเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ เคยผ่าน ศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลรอบ การเสนอขออนุญาตเป็นการทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 3 คือ ระดับชั้นการเล่นทาง สังคมของเด็กปฐมวัยที่ เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของ บุคคลรอบ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังแสดงในตาราง 10 - 11

ตาราง 10 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลรอบ

ระดับฐานะทางเศรษฐกิจ	ระดับชั้นการเล่นทางสังคม					รวม	χ^2
	ชั้นเล่นคนเดียว (S)	ชั้นเล่นอยู่กับเพื่อน (O)	ชั้นเล่นกับเพื่อน (P)	ชั้นเล่นร่วมกับเพื่อน (A)	ชั้นเล่นรวมกับเพื่อนอย่างมีจุดมุ่งหมาย (C)		
สูง	2 (5)	2 (4)	46 (46.60)	284 (237)	266 (307.30)	600	58.70 **
กลาง	3 (5)	0 (4)	52 (46.60)	235 (237)	310 (307.30)	600	
ต่ำ	10 (5)	10 (4)	42 (46.60)	192 (237)	346 (307.30)	600	
รวม	15	12	140	711	922	1,800	

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 10 พบว่า ระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

ตาราง 11 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง

ระดับฐานะ ทางเศรษฐกิจ	ระดับชั้นการเล่นทางสังคม					รวม	χ^2
	ชั้นเล่น คนเดียว (S)	ชั้นมองดู คนอื่นเล่น (O)	ชั้นเล่น คู่ขนาน (P)	ชั้นเล่น ร่วมกับ เพื่อน (A)	ชั้นเล่นรวม กับเพื่อน อย่างมีจุด มุ่งหมาย (C)		
สูง	3 (5.33)	2 (8.33)	254 (295.33)	301 (257)	40 (33.33)	600	66.41**
กลาง	5 (5.33)	10 (8.33)	364 (295.33)	205 (257)	16 (33.33)	600	
ต่ำ	10 (5.33)	13 (8.33)	268 (295.33)	265 (257)	44 (33.33)	600	
รวม	18	25	886	771	100	1,800	

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 11 พบว่า ระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 3

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

การเสนอข้อนี้นั้นเป็นการทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 4 คือ ระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 12 - 13

ตาราง 12 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษา	ระดับชั้นการเล่นทางสังคม					รวม	χ^2
	ชั้นเล่น คนเดียว (S)	ชั้นของคู่ เล่น (O)	ชั้นเล่น ดูชนาน (P)	ชั้นเล่น รวมกับ เพื่อน (A)	ชั้นเล่นรวม กับเพื่อน อย่างมีจุด มุ่งหมาย (C)		
สูง	3 (5)	5 (4)	40 (46.60)	191 (237)	361 (307.30)	600	51.66**
กลาง	5 (5)	0 (4)	45 (46.60)	235 (237)	315 (307.30)	600	
ต่ำ	7 (5)	7 (4)	55 (46.60)	285 (237)	246 (307.30)	600	
รวม	15	12	140	711	922	1,800	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 12 พบว่า ระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4

ตาราง 13 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษา	ระดับการเล่นทางสังคม					รวม	χ^2
	ชั้นเรียน คนเดียว (S)	ชั้นมองดู คนอื่นเล่น (O)	ชั้นเล่น คู่ขนาน (P)	ชั้นเล่น รวมกับ เพื่อน (A)	ชั้นเล่นรวม กับเพื่อน อย่างมีจุด มุ่งหมาย (C)		
สูง	10 (7.33)	18 (8.66)	244 (294)	292 (256.66)	36 (33.33)	600	107.37**
กลาง	8 (7.33)	2 (8.66)	253 (294)	286 (256.66)	51 (33.33)	600	
ต่ำ	4 (7.33)	6 (8.66)	385 (294)	192 (256.66)	13 (33.33)	600	
รวม	22	26	882	770	100	1,800	

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 13 พบว่า ระดับการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 4

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับชั้นการเลื้อยทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับชั้นการเลื้อยทางสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างเด็กที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี กับเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับชั้นการเลื้อยทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับเพศ ระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผูปกครอง และระดับการศึกษาของผูปกครอง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยกำลังเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 36 คน โรงเรียนสาธิตอนุบาลระยอง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 ซึ่งแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ตามประสบการณ์ คือ กลุ่มเคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 18 คน เป็นเด็กหญิง 9 คน เด็กชาย 9 คน และกลุ่มไม่เคยผ่านศูนย์เด็กมาก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 18 คน เด็กหญิง 9 คน เด็กชาย 9 คน ซึ่งในแต่ละกลุ่มได้แบ่งเป็นกลุ่มที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และระดับการศึกษาของผูปกครองต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวของผู้ปกครองในเรื่องที่เกี่ยวกับระดับฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และรายละเอียดเกี่ยวกับประสบการณ์ของเด็กที่เคยเข้าศูนย์เด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. แบบสังเกตพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจาก แบบสังเกตของแฟลนเคอร์, ฮัททิงส์ และระดับขั้นการเล่นทางสังคมของพาร์เทน ประกอบด้วยระดับขั้นการเล่นทางสังคม 5 ระดับขั้น คือ

2.1 ระดับขั้นเล่นคนเดียว (Solitary Play)

2.2 ระดับขั้นมองคนอื่นเล่น (Onlooker behavior)

2.3 ระดับขั้นเล่นขนาน (Parallel Play)

2.4 ระดับขั้นเล่นร่วมกับเพื่อน (Associative Play)

2.5 ระดับขั้นเล่นร่วมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมาย (Cooperative or

Organized Supplementary Play)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ส่งแบบสอบถามผู้ปกครองของกลุ่มประชากร แล้วนำมาแยกจัดเป็นกลุ่มเด็กที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและกลุ่มเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย แล้วนำไปแยกเป็นกลุ่มตามตัวแปร ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง จากนั้นจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลาก

2. นำแบบสังเกตพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย ไปสังเกตการเล่นของเด็กในช่วงเวลาเล่นอิสระ

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตไปแจกแจงความถี่และแปลงเป็นคะแนน เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. จัดกระทำข้อมูลโดยการนำไปแจกแจงความถี่ และนำความถี่ไปแปลงเป็นคะแนนตามระดับชั้นการเล่น
2. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ใช้ t-test แบบ Independent วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย และเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย
4. ใช้ Chi-Square ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับเพศ ระดับฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลกร และระดับการศึกษาของบุคคลกร

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาในระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย พบว่า เด็กกลุ่มที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยเล่นในระดับชั้นเล่นคนเดียว (S) ชั้นมองดูคนอื่นเล่น (O) และชั้นเล่นร่วมกับเพื่อน (A) น้อยกว่าเด็กกลุ่มที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยเล็กน้อย แต่สำหรับชั้นเล่นคนเดียว (P) เด็กกลุ่มที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยเล่นในชั้นนี้น้อยกว่าเด็กกลุ่มที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยถึงร้อยละ 41.33 และในชั้นเล่นร่วมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมาย (C) ซึ่งถือว่าเป็นระดับชั้นการเล่นทางสังคมขั้นสูงที่สุดนั้น ปรากฏว่าเด็กกลุ่มผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยเล่นในชั้นนี้มากกว่าเด็กกลุ่มที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยถึงร้อยละ 45.66 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เด็กกลุ่มที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเขาเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีระดับชั้นการเล่นทางสังคมสูงกว่าเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับชั้นการเลี้ยวโค้งของเด็กปฐมวัยที่ เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย พบว่า เด็กที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีระดับการเลี้ยวโค้งสูงกว่าเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเลี้ยวโค้งของเด็ปฐมวัยที่ เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย กับเพศ พบว่า ระดับชั้นการเลี้ยวโค้งของเด็ปฐมวัยที่ เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย และไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเลี้ยวโค้งของเด็ปฐมวัยที่ เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของ ผู้ปกครองพบว่า ระดับชั้นการเลี้ยวโค้งของเด็ปฐมวัยที่ เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเลี้ยวโค้งของเด็ปฐมวัยที่ เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง พบว่า ระดับชั้นการเลี้ยวโค้งของเด็ปฐมวัยที่ เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

อภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาและเปรียบเทียบระดับชั้นการเลี้ยวโค้งของเด็กที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 พบว่า ระดับชั้นการเลี้ยวโค้งของเด็กที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีระดับชั้นการเลี้ยวโค้งสูงกว่าเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ผลการศึกษานี้สนับสนุนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธรรมชาติของเด็ที่ว่าการเลี้ยวโค้งต้องการการเฝ้าเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นและความซิงพอใจของตน

และการเล่นนี้กลาวไควาเป็นวิถีทางนำไปสู่การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว อันเป็นประสบการณ์ที่นำไปสู่การเรียนรู้ในการปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมที่มีกฎเกณฑ์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การเล่นเป็นการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กเกิดพัฒนาการทางสังคม ซึ่งจะพัฒนาไปเป็นขั้นตอนคือ เริ่มจากการเล่นคนเดียวก่อน แล้วจึงไปเล่นร่วมกับผู้อื่นโดยมีการสัมผัสซึ่งกันเป็นรูปธรรม และในที่สุดเด็กจะพัฒนาไปถึงขั้นสุดท้ายคือ การเล่นร่วมกับผู้อื่นและสามารถสมมุติสิ่งต่าง ๆ ขึ้นได้ การเล่นในขั้นนี้จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เห็นว่า เด็กสามารถเรียนรู้ถึงการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม มีความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี สรุปไควาการเล่นทางสังคมของเด็กนั้น เริ่มจากเล่นคนเดียวก่อน ต่อมาจึงเริ่มสนใจและต้องการเล่นด้วยกันกับเด็กอื่น เด็กจะคอย ๆ เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม โดยการที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยืนยันและสนับสนุนผลการศึกษาของ เจอริค และไฟท์ (Hurlock. 1956 : 268 citing Jursild and Fite. 1939) พบว่า เด็กที่เคยเข้าศูนย์เด็ก (Nursery) มีลักษณะการติดต่อกับทางสังคม (Social Contacts) ดีกว่าเด็กที่ไม่เคยเข้าศูนย์ ซึ่งเหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่เด็กในวัยนี้ สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อมได้รวดเร็ว และอีริกสัน (Erikson) ไคกลาวถึงสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการทางสังคมของเด็กเนื่องจาก กระบวนการพัฒนาการทางสังคมของเด็กเริ่มตนจริงตั้งแต่อายุ 2 ปี ไปจนกระทั่งสามารถพัฒนาลักษณะเฉพาะตนในด้านสังคมให้เห็นเด่นชัดได้เมื่ออายุ 6 ปี ในระหว่างระยะเวลา 2 - 6 ปี เด็กจะเรียนรู้เรื่องการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับเด็กอื่น ๆ เป็นหมู่พวก ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น นอยลง รู้จักการให้และการรับ สามารถเลียนแบบและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะกับเด็กในวัยเดียวกัน พฤติกรรมทางสังคมและทัศนคติเกี่ยวกับสังคมที่เกิดขึ้นในวัยนี้ มีความมั่นคงและถาวรมาก เมื่อเด็กโตขึ้นสิ่งเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (ประเสริฐ ตันสกุล 2517 : 161 - 162) ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้เด็กจะได้รับจากศูนย์เด็กปฐมวัย หรือในโรงเรียนอนุบาลได้เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจาก สภาพแวดล้อมภายในศูนย์เด็กปฐมวัยหรือโรงเรียนอนุบาลมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กอยากเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน และ

สร้างสรรคสิ่งต่าง ๆ ดังที่ ลีเปอร์ และคนอื่น ๆ (Leeper and others. 1974 : 319) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในศูนย์เด็ก เช่น พื้นที่สำหรับการทำกิจกรรม ขนาดของห้อง ขนาดของกลุ่มเพื่อน วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และนโยบายโปรแกรมการเรียนรู้ มีผลต่อการพัฒนาการของเด็ก ในวัยนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมดังกล่าวนี้ เป็นการจัดประสบการณ์ทางสังคมให้กับเด็ก ภายใต้การแนะนำของครูที่ได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะให้เป็นผู้สร้างบรรยากาศแห่งความพอใจให้เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กก่อน (ประเสริฐ คันสกุล 2517 : 163) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชวราช และคนอื่น ๆ (Hess and Doreen. 1981 : 167 citing Schwarz and others. 1974) ใ้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอายุ 3 - 4 ปี 2 กลุ่ม ที่มีภูมิหลังเหมือนกัน โดยให้กลุ่มที่ 1 อยู่ในศูนย์เด็ก (Nursery School) ที่จัดประสบการณ์ทางสังคมและกระตุ้นการเรียนรู้จากการจัดสิ่งแวดล้อม ส่วนเด็กกลุ่มที่ 2 ได้รับการเลี้ยงดูอยู่ที่บ้าน หลังจากใ้ศึกษาเป็นระยะเวลา 9 เดือน ผลการศึกษาปรากฏว่า เด็กที่อยู่ในศูนย์เด็กมีลักษณะของการพัฒนาการทางร่างกาย ภาษา และการคิดคิดกับเด็กที่อยู่ในวัยเดียวกันและที่ เป็นผู้ใหญ่ ใ้คิดว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูเฉพาะอยู่ที่บ้าน

2. ผลจากการหาความสัมพันธ์ของระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย กับเพศ พบว่าระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กทั้ง 2 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กับเพศ ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการทางสังคมของเด็ก ในวัยนี้จะมีลักษณะเริ่มแบ่งเพศ โดยที่เด็กจะเริ่มเล่นเป็นกลุ่มกับเพื่อนที่มีเพศเดียวกัน (เขาวพา เคชะคุปต์ 2525 : 19 อ้างอิงมาจาก Hammond. 1967) และในเรื่องของการศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยกับความแตกต่างระหว่างเพศนี้ จินตนา สุทธิจินดา (จินตนา สุทธิจินดา 2522 : 73) ใ้ศึกษาพัฒนาการทางภาษา ซึ่งเป็นทักษะการสื่อสารในการเข้าร่วมสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กที่มีเพศต่างกันมีพัฒนาการทางภาษาต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กที่ เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง พบว่า ระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยทั้ง 2 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ทั้งนี้เนื่องจากครอบครัวซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมหนึ่งที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

สร้างสรรคสิ่งต่าง ๆ ดังที่ ลีเปอร์ และคนอื่น ๆ (Leeper and others. 1974 : 319) กล่าวหา สภาพแวดล้อมในศูนย์เด็ก เช่น พื้นที่สำหรับการทำกิจกรรม ขนาดของห้อง ขนาดของกลุ่มเพื่อน วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และนโยบายโปรแกรมการเรียนรู้ มีผลต่อการพัฒนาการของเด็ก ในวัยนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมดังกล่าวนี้ เป็นการจัดประสบการณ์ทางสังคมให้กับเด็ก ภายใต้การแนะนำของครูที่ได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะให้เป็นผู้สร้างบรรยากาศแห่งความพอใจให้เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น (ประเสริฐ ต้นสกุล 2517 : 163) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชวาร์ซ และคนอื่น ๆ (Hess and Doreen. 1981 : 167 citing Schawarz and others. 1974) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอายุ 3 - 4 ปี 2 กลุ่ม ที่มีภูมิหลังเหมือนกัน โดยให้กลุ่มที่ 1 อยู่ในศูนย์เด็ก (Nursery School) ที่จัดประสบการณ์ทางสังคมและกระตุ้นการเรียนรู้จากการจัดสิ่งแวดล้อม ส่วนเด็กกลุ่มที่ 2 ได้รับการเลี้ยงดูอยู่ที่บ้าน หลังจากได้ศึกษาเป็นระยะเวลา 9 เดือน ผลการศึกษาปรากฏว่า เด็กที่อยู่ในศูนย์เด็กนี้ ลักษณะของการพัฒนาการทางร่างกาย ภาษา และการติดต่อกับเด็กที่อยู่ในวัยเดียวกันและที่เป็นผู้ใหญ่ ได้ดีกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูเฉพาะอยู่ที่บ้าน

2. ผลจากการหาความสัมพันธ์ของระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย กับเพศ พบว่าระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กทั้ง 2 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กับเพศ ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการทางสังคมของเด็ก ในวัยนี้จะมีลักษณะเริ่มแบ่งเพศ โดยที่เด็กจะเริ่มเล่นเป็นกลุ่มกับเพื่อนที่มีเพศเดียวกัน (เขาวพา เคชะคุปต์ 2525 : 19 อ้างอิงมาจาก Hammond. 1967) และในเรื่องของการศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยกับความแตกต่างระหว่างเพศนี้ จินตนา สุทธิจินดา (จินตนา สุทธิจินดา 2522 : 73) ได้ศึกษาพัฒนาการทางภาษา ซึ่งเป็นทักษะการสื่อสารในการเข้าร่วมสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กที่มีเพศต่างกันมีพัฒนาการทางภาษาต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผูปกครอง พบว่า ระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยทั้ง 2 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผูปกครอง ทั้งนี้เนื่องจากครอบครัวซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมหนึ่งที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความเชื่อ ทศคติ ประสพการณ์ในชีวิต
ต่างกันและเนื่องจากอิทธิพลของการศึกษาทำให้ผู้ปกครองให้การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริม
พัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของเด็กในแต่ละครอบครัวต่างกัน และเมื่อได้ศึกษาทั่วไปถึงเรื่อง
ความพร้อมในการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียน ทวี สุรเมธี (ทวี สุรเมธี 2521 : 60)
ได้พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน เด็กมีความพร้อมในการอ่าน
แตกต่างกัน นอกจากนี้ จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาที่
ได้รับการศึกษาในระดับต่างกันกับดัชนีชี้ของเด็ก่อนวัยเรียนจากการศึกษาของ ศรีวรรณ มากชู
(ศรีวรรณ มากชู 2521 : 73) ได้พบว่า ดัชนีชี้ของเด็ก่อนวัยเรียนที่บิดามารดาได้รับ
การศึกษาสูง ดีกว่าดัชนีชี้ของเด็ที่บิดามารดาได้รับการศึกษาต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ
นอมถิติ จงพยุหะ และคนอื่น ๆ (นอมถิติ จงพยุหะ และคนอื่น ๆ 2518 : 73) ที่ว่า
บิดามารดาที่มีการศึกษาคือ ย่อมมีความรู้และความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูและแนะแนวบุตรได้
ดีกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาน้อย เช่น รู้จักการให้อาหารลูกตามหลักโภชนาการ แบ่งเวลาให้
ลูก ให้ความอบอุ่น และความเข้าใจ ดูแลรักษาสุขภาพอนามัย อบรมเรื่องมารยาทสังคม ระเบียบ
ต่าง ๆ และการปรับตัวให้เหมาะสมในการรวมในสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทางการศึกษา

1.1 จากการศึกษาครั้งนี้พอเป็นแนวทางให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพัฒนาการ
การเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสังคม
ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยจึงควรที่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัด
สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อพัฒนาการทางสังคม โดยการจัดตารางเวลาของกิจกรรมให้มากขึ้นเพื่อเปิด
โอกาสให้เด็กได้เล่นมากขึ้น

1.2 ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการทุกด้านโดยเฉพาะ
อย่างยิ่งพัฒนาการทางสังคม ลักษณะของกิจกรรมควร เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มี
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ใหญ่ในศูนย์เด็กให้มากขึ้น

1.3 ในฐานะที่ศูนย์เด็กปฐมวัยเป็นแหล่งที่สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยแก่บิดามารดาและครูปกครองเด็กได้ดี ดังนั้นศูนย์เด็กปฐมวัยจึงควรที่จะเป็นแกนกลางหรือเป็นผู้นำในการจัดตั้งสมาคมหรือชมรมระหว่างครู-ผู้ปกครอง เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยให้ออกไปสู่สาธารณชนได้อย่างกว้างขวาง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาระดับชั้นการเฝ้าทางสังคมของเด็กปฐมวัยกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดู ลักษณะการเป็นผู้นำ - ผู้ตามของเด็ก ลักษณะการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของเด็ก พัฒนาการทางภาษา พัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางร่างกายและ พัฒนาการทางอารมณ์ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการเล่นอิสระที่ศูนย์เด็กจัดให้ว่ากิจกรรมประเภทใดที่สามารถส่งผลต่อระดับชั้นการเฝ้าทางสังคมของเด็กมากที่สุด

2.3 ควรมีการศึกษาระดับชั้นการเฝ้าทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีโอกาสและสภาพแวดล้อมต่างกัน เช่น เด็กในชนบท เด็กในชุมชนแออัด หรือเด็กในสถานสงเคราะห์ เป็นต้น

2.4 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระดับชั้นการเฝ้าของเด็กปฐมวัยที่มีสภาพแวดล้อมของศูนย์เด็กแตกต่างกันตามหน่วยงานที่จัดให้แก่เด็ก เช่น หน่วยงานของกรมอนามัย กรมการพัฒนาชุมชน กรมการศาสนา กรมประชาสงเคราะห์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน การศึกษาศาสนาการน้อมรมในศูนย์
เด็กปฐมวัย ทางหุ้นส่วนจำกัด ศรีเคหา 2528, 694 หน้า
- จริยวัตร คมพยัคฆ์ อนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว โรงพิมพ์
รุ่งเรืองธรรม 2525, 359 หน้า
- จินตนา สุขจิตินา พัฒนาการทางภาษาคำนวนิคและสัดส่วนของคำของเด็กก่อนวัยเรียน
ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 101 หน้า
อัครดำเนินา
- เจดา ประเสริฐสังข์ พัฒนาการของสังคมกับในด้านการเปรียบเทียบและปัญหาของการ
อนุรักษ์จำนวนเด็กอายุ 3 - 7 ปี ในกรุงเทพมหานคร ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 125 หน้า อัครดำเนินา
- เฉลิมพล คันสกุล พัฒนาการทางสติปัญญาและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัยเรียน
ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521,
112 หน้า อัครดำเนินา
- ชาญวิทย์ เข็มมัญญประเสริฐ เอกสารประกอบการสอนวิชาวิจัย 521 สำนักทดสอบ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 78 หน้า อัครดำเนินา
- ชูศรี วงศ์รัตนะ เทคนิคการโสตถิติเพื่อการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 370 หน้า
- ทวี สุรเมธี ความพร้อมในการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดชุมพร ปริญญาณีพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 97 หน้า อัครดำเนินา
- พิพวรรณ กิตติวิบูลย์ การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อน
วัยเรียนในกรุงเทพมหานคร ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2522, 256 หน้า อัครดำเนินา

นวลละอ อสุภานถ ทฤษฎีบุคลิกภาพ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2527, 288 หน้า

น้อมฤดี จงพยุหะ สมประสงค์ ปิ่นจินดา และศิริรัตน์ เจริญศักดิ์ คู่มือการศึกษา

พัฒนาการเด็ก โรงพิมพ์พิษณุ 2516, 220 หน้า

นิคม ทาแดง เอกสารการสอนชุดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัย

หน่วยที่ 2 (เล่ม 1) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2526, 420 หน้า

ประภาพรรณ สุวรรณสุข เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่ 10

(เล่ม 2) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2525, 450 หน้า

ประภาพรรณ สุวรรณสุข และเลขา ปิยะอัจฉริยะ เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนา

พฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 11 (เล่ม 3) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2524, 269 หน้า

ประเสริฐ คันสกุล พัฒนาการเด็ก ศ.ส.การพิมพ์ 2517, 293 หน้า

พรณีย์ กันทรากกร การศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภูมิหลัง

ต่างกันในจังหวัดสงขลา ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2523, 70 หน้า

พรรณี ชูชัย เจตจิต จิตวิทยาการเรียนการสอน อมรินทร์การพิมพ์ 2528, 311 หน้า

ภรณ์ คุรุรัตน์ เด็กก่อนวัยเรียนเรียนรู้อะไร อย่างไร โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์

หญิงปากเกร็ด 2523, 220 หน้า

มัทนี เกษมมด ผู้แปล เคบีโตเป็นมนุษย์ : พัฒนาการทางจิตของทารก - เด็กเล็ก

คลังสมุคดาวฤกษ์ 2528, 314 หน้า

เขาวพา เกษะคุปต์ กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 161 หน้า

รัชรี คบคงสันติ พัฒนาการของมโนภาพในการอนุรักษ์จำนวนในเด็กก่อนวัยเรียน

ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522,

61 หน้า อักสำเนา

ราศรี ทองสวัสดิ์ เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัย ระดับปฐมวัย

ศึกษา หน่วยที่ 7 (เล่มที่ 1) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2526, 403 หน้า

เดชา ปิยะอัจฉริยะ การละเล่นและเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2524, 133 หน้า

ผลของประสบการณ์การเล่นที่มีต่อการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 76 หน้า อัดสำเนา

วิไล ชิดเชิดวงศ์ การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะนิสัยในการบริโภคและการเจริญ
เติบโตของเด็กก่อนวัยเรียนที่มาจากสภาพครอบครัวที่ต่างกันในจังหวัดนราธิวาส
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521,
143 หน้า อัดสำเนา

ศรীরรณ มากชู การศึกษาเปรียบเทียบสุขนิสัยของเด็กก่อนวัยเรียนตามสภาพครอบครัว
ที่แตกต่างกันในจังหวัดพิษณุโลก ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2521, 144 หน้า อัดสำเนา

โสภา อุกฤษฏ์ จิตวิทยาทั่วไป คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
โรงพิมพ์สุทธาสถาอากพร้าว 2524, 233 หน้า

อรพินทร์ ชูชม และคนอื่น ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความพร้อม
ทางการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529,
81 หน้า

Bloom B.S. Stability and Chance in Human Characteristics. New
New York, John Wiley and Son, 1964. 237 p.

Chutpong. P. The Relationship of Cognitive Styles to Interpersonal
Interaction and Social Participation of the Young Child. Doctor's
Thesis, Oklahoma State University; 1981. 60 p.

Cocker, D.R. "The Relationship of Readiness Test Scores to Selected
Socio-economic Factors of Lower Class Families," Dissertation
International. 27 : 1196-A, November, 1966

Edwards, A.L. Techniques of Attitude Scale Construction. New York,
Appleton Century Crowfts Inc., 1957. 492 p.

- Flander, N.A. Analysis Teaching Behavior. Massachusett, Adison Wesley Publishing, Co., 1970. 448 p.
- Gesell, A. and F.L. Ilg. Child Development. New York, Harper & Brothers Publisher, 1949. 365 p.
- Glass, G.V. and J.C. Stanley. Statistical Methods in Education and Psychology. Englewood Cliffs, Prentice Hall, 1970. 596 p.
- Halpern, S.J. "A Study of the Relationship of Environmental Variables and Readiness for Learning in Kindergarten Children," Dissertation Abstracts International. 33 : 1514-A, October, 1972.
- Hess, R.D. and J.C. Doreen. Teachers of Young Children. Houghton Mifflin Co., 1981. 437 p.
- Hurlock, E.B. Developmental Psychology. New York, McGraw-Hill Book Co., 1956. 645 p.
- _____. Child Development. New York, McGraw-Hill Book Co., 1978.
- Kunz, J. and J.E. Moyer, "A Comparison of Economically Dissadvantaged and Economically Advantaged Kindergarten Children," The Journal of Educational Research. 62 : 392 - 395, May - June, 1969.
- Lambert, N.M. "Paired Associated Learning Social Status and Test of Logical Concrete Behavior as Univariate and Multivariate Predicts of First Grade Reading Achievement," American Educational Research Journal. 7 : 511 - 528, November, 1970.
- Leeper, S.H. and others. Good School for Young Children. 3d, ed, New York, Macmillan Publishing Co., Inc, 1974. 432 p.
- Lundsteen, S.W. and N.B. Tarrow Guiding young Children's learning : a Comprehensive Approach to Early Childhood Education. New York, McGraw - Hill, 1981. 514 p.
- Mussen, P.H. and others. Child Development and Personality. New York, Harper & Row, 1969. 795 p.
- Parten, M.B. "Social Participation Among Pre-School Children," Journal of Abnormal and Social Psychology. 27(1932) : 243 - 269.
- Rudoph, M. and D.H. cohen. Kindergarten and Early Schooling. New York, New Jersey Prentice-Hall, Inc., 1984. 426 p.
- Scarth, L.L. "The Influence of Certain Environmental Variables on the School Readiness of Kindergarten Children," Dissertation Abstracts International. 33 : 3168-A, January, 1973.

Seefeldt, C. Teaching Young Children. New Jersey, Prentice-Hall, Inc., 1980. 362 p.

Walsh, H.M. Introducing the Young Child to the Social World. New York, Mcmillan Publishing Co., 1980. 283 p.

Watson, R.I. and H.C. Lindgren. Psychology of the Child and the Adolescence. New York, Mcmillan Publishing Co., 1979. 624 p.

White, K.R. "The Relationship Between Socio-economic Status and Academic Achievement," Dissertation Abstracts International. 37 : 3067-A, February, 1977.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครองและตัวเด็ก

แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครองและตัวเด็ก

คำชี้แจง

โปรดกรอกข้อความหรือเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่กำหนดให้
ตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครอง

1. ระดับการศึกษาของบิดา	ระดับการศึกษาของมารดา
☐ ปริญญาตรีและสูงกว่า	☐ ปริญญาตรีและสูงกว่า
☐ อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	☐ อนุปริญญา หรือเทียบเท่า
☐ ต่ำกว่าอนุปริญญา	☐ ต่ำกว่าอนุปริญญา
2. อาชีพของบิดา _____	อาชีพของมารดา _____
_____	
3. รายได้ทั้งหมดของครอบครัว (รายได้ของบิดาและมารดา รวมกัน)	
ประมาณ _____ บาทต่อเดือน	

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก

1. ก่อนที่บุตรของท่านจะมาเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนนี้
เคยเข้าโรงเรียนอนุบาล หรือสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน หรือศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย
มาก่อนหรือไม่
☐ ไม่เคย
☐ เคย ที่ _____ เวลา _____ ปี
2. บุตรของท่านคนนี้เป็นคนที่ _____ ในจำนวนพี่น้องทั้งหมด _____ คน

ภาคผนวก ข

แบบบันทึกระดับชั้นพฤติกรรมการณ์

แบบบันทึกระดับชั้นพฤติกรรมการเล่น

ชื่อ _____ ชั้น _____ ลำดับที่ _____
วันที่ _____ เวลา _____ สถานที่ _____

รหัสแทนระดับชั้นพฤติกรรมการเล่น

- S = ระดับชั้นเล่นคนเดียว
O = ระดับชั้นมองดูคนอื่นเล่น
P = ระดับชั้นเล่นคนเดียว
A = ระดับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อน
C = ระดับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมาย

ครั้งที่	ระดับชั้นการเล่นที่แสดงออกตลอดช่วง 30 วินาที	ระดับชั้นการเล่นที่มีความถี่สูงสุด
1		
2		
3		
4		
5		

แบบบันทึกระดับชั้นพฤติกรรมการเล่น

ชื่อ _____ ชั้น _____ ลำดับที่ _____
 วันที่ _____ เวลา _____ สถานที่ _____

รหัสแทนระดับชั้นพฤติกรรมการเล่น

- S = ระดับชั้นเล่นคนเดียว
 O = ระดับชั้นมองดูคนอื่นเล่น
 P = ระดับชั้นเล่นคนเดียว
 A = ระดับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อน
 C = ระดับชั้นเล่นร่วมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมาย

ครั้งที่	ระดับชั้นการเล่นที่แสดงออกตลอดช่วง 30 วินาที	ระดับชั้นการเล่นที่มีความถี่สูงสุด
1		
2		
3		
4		
5		

หมายเหตุ _____

ภาคผนวก ค
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

อาจารย์กัญญา เกตุกล้า	อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
อาจารย์จิระประภา บุญนิคย์	อาจารย์ประจำภาควิชาการอนุบาลศึกษา สหวิทยาลัย รัตนโกสินทร์ สวนดุสิต
อาจารย์ ดร. วรรณ รักสกุลไทย	อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
อาจารย์สิริพรรณ รักซ้อน	อาจารย์ประจำภาควิชาการอนุบาลศึกษา สหวิทยาลัย รัตนโกสินทร์ สวนดุสิต
รศ. ดร. ประดิษฐ์ อูปรมย์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช
รศ. ดร. ประภาพรรณ สุวรรณสุข	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์อารมย์ สุวรรณपाल	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช

การศึกษาเปรียบเทียบระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ
ของ
การนี้ พิมพ์โดย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ธันวาคม ๒๕๓๑

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย และหาความสัมพันธ์ของระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย กับเพศ ระดับเศรษฐกิจของผูปกครอง ระดับการศึกษาของผูปกครอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ สหวิทยาดิรัคน์โกสินทร์ ส่วนดุสิต กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 จำนวน 36 คน โดยแบ่งออกเป็น เด็กหญิง 18 คน และเด็กชาย 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามผูปกครองและแบบสังเกตพฤติกรรมการเล่นทางสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับชั้น คือ 1) ระดับชั้นเล่นคนเดียว 2) ระดับชั้นมองดูคนอื่นเล่น 3) ระดับชั้นเล่นคู่ขนาน 4) ระดับชั้นเล่นรวมกับเพื่อน 5) ระดับชั้นเล่นรวมกับเพื่อนอย่างมีจุดมุ่งหมาย แบบสังเกตนี้ผู้วิจัยปรับมาจากแบบสังเกตพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของ พาร์เทน (Parten. 1932) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test (Independent Sample) เพื่อทดสอบความแตกต่างของระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย และใช้ Chi-Square เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยกับเพศ ระดับเศรษฐกิจของผูปกครอง ระดับการศึกษาของผูปกครอง

ผลของการวิจัยพบว่า

1. เด็กที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีระดับชั้นการเล่นทางสังคมในชั้นเล่นรวมกับเพื่อนอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งถือว่าเป็นระดับชั้นการเล่นทางสังคมขั้นสูงที่สุดร้อยละ 51.22 ส่วนเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีระดับชั้นการเล่นทางสังคมในชั้นเล่นรวมกันเหมือนอย่างมีจุดมุ่งหมาย ร้อยละ 5.56

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย พบว่า เด็ก เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีระดับชั้นการเล่ทางสังคมสูงกว่าเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมาก่อนเขาเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย กับเพศ พบว่า ระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง พบว่า ระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยกับระดับการศึกษา พบว่า ระดับชั้นการเล่ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A COMPARATIVE STUDY OF SOCIAL PLAY LEVELS OF PRESCHOOLERS WITH
AND WITHOUT PRIOR EXPERIENCE IN CHILD CENTERS

AN ABSTRACT

BY

DARANEE DISSAYADEJ

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education degree

at Srinakharinwirot University

February 1988

The purposes of the research were to study and compare social play levels of preschoolers with and without prior experience in child centers and to study the correlation of the level of social play and sex, parent's economic level and educational background.

The subjects were 36 preschoolers; 18 female and 18 male, were randomly selected in the second semester 1986 at La - Or - UThit Laboratory school, Suan Dusit Teacher's college, Bangkok.

The Questionnaire developed by researcher was used for collecting data about parent's economic level and educational background. The Play Behavior Observation Form classified the social play into five levels; 1) Solitary Play 2) Onlooker behavior 3) Parallel Play 4) Associative Play 5) Cooperative or Organized Supplementary Play which adapted from Parten (1932) by the researcher was used for collect the play behavior of Thai children.

The statistic used for analysis of data included mean, standard deviation, t-test and Chi-Square.

The findings of the study were as follow :-

1. The preschoolers with prior experience in child centers played about 51.22% in Cooperative or Organized Supplementary Play level while the preschoolers without prior experience in child centers played in this level about 5.56%

2. The preschoolers with prior experience in child centers played significantly in higher level of social play than children without prior experience at .01 level.

3. There was significant correlation between social play level and sex at .01 level.

4. There was significant correlation between social play level and parent's economic level at .01 level

5. There was significant correlation between social play level and parent's educational background at .01 level.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล นางสาวดารณี ภิรมย์เดช

วัน เดือน ปีเกิด 11 กรกฎาคม 2499

สถานที่เกิด นิคมสร้างตนเองเขาบ่อแก้ว ตำบลเขาบ่อแก้ว อำเภอพยุหะคีรี
จังหวัดนครสวรรค์

ที่อยู่ปัจจุบัน 52 ซอยวัดมณีนิทการาม ถนนวงศ์สว่าง แขวงบางซื่อ เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร 10800

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2514 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีศรีนครินทร์

พ.ศ. 2515 - 2521 ป.กศ., ป.กศ.สูง (อนุปริญญา)

และ ก.ม. (สังคมศึกษา) จากวิทยาลัยครูสวนกุหลาบ

พ.ศ. 2531 กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

ประวัติการทำงาน พ.ศ. 2521 - 2523 ตำแหน่งพนักงานสอคล้องความประพฤติเด็ก
และบุคคลวัยรุ่น กองส่งเสริมและบุคคลวัยรุ่น
กรมประชาสงเคราะห์

พ.ศ. 2524 - ปัจจุบัน ตำแหน่งนักวิชาการการศึกษา สำนักบริหารการการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช